

RMK PÄRNUMAA METSKONNA
METSÄ MAJANDAMISE KAVA
AASTANI 2021

Riigimets

Pärnumaa metskond

Metsaülema pöördumine	3
1. Metsa majandamine aastatel 2001–2011	5
1.1. Maakasutus	6
1.2. Metsavarud	7
1.3. Raied	15
1.4. Metsakasvatus	17
1.5. Looduskaitse	20
1.6. Metsaparandus	22
1.7. Puhkevõimalused	24
1.8. Kultuurimälestised ja pärandkultuur	26
1.9. Jahindus	27
2. Metsa majandamist mõjutavad planeeringud ja taristu	31
3. Metsa majandamine aastani 2021	35
3.1. Maakasutus	36
3.2. Metsakasvatus	37
3.3. Looduskaitse	42
3.4. Metsaparandus	44
3.5. Puhkevõimalused	46
3.6. Jahindus	48
3.7. Uuendusraied ja metsa vanuselise struktuuri muutused	49
3.8. Aastane puidukasutuse maht	58
3.9. Piirangute mõju puidukasutuse mahule ja tuludele	58
3.10. Metsamajanduslik tööhõive	59

**RMK PÄRNUMAA METSKONNA
METSÄ MAJANDAMISE KAVA
AASTANI 2021**

foto: RANDO KALL

LEMME TELKIMISALA.

foto: RANDO KALL

Heiki Ärm, metsaülem

RMK on metsaseaduse alusel tegutsev riigitulundusasutus, mille metsaseadusest tulenevad ülesanded on järgmised: riigimetsa korraldamine, majandamine ja kasutusse andmine; kasvava metsa raieõiguse ja metsa-materjalide müük; riigimetsa avaliku ülesande täitmine ja loodusväärtuste kaitse.

RMK eesmärgiks on riigimetsade kestlik majandamine, et ka tulevased põlvkonnad saaksid metsast saadavaid hüvesid kasutada vähemalt samal määral, kui seda teeme meie. Metsade majandamise kõrval on üldsuse jaoks oluline riigimetsa avatus kõigile, kellel soov metsas jalutada-matkata ja seeni-marju korjata või ka selleks ettevalmistatud kohas telkida ning metsapuhkust nautida.

Käesolev kava annab ülevaate RMK Pärnumaa metskonna hallatavatest metsavarudest ja möödunud kümnendi tegevusest ning määratleb metskonna tasandil olulisemad tegevussuunad nii maakasutuses kui ka metsamajanduses järgmiseks 10 aastaks. Kavast on näha, milliseks kujuneb riigimetsade vanuseline struktuur järjepideval majandamisel, samuti see, kuidas ja millises mahus kavandatakse metsade uuendamist, hooldamist, metsa-parandust ja looduskaitsetöid.

Riigimets on oluline tööandja ja puidukasutus ning metsamajandus omavad tähtsat rolli maaelu arengus. Looduskaitsetöid piirangute kehtestamine peab arvestama ökoloogiliste väärtuste kõrval ka majanduslike ja sotsiaalseid mõjusid.

foto: RANDO KALL

KABLI LOODUSKAITSEALA, PRIIVITSA OJA, ORAJÕE METSANDIK.

METSA MAJANDAMINE AASTATEL 2001–2011

1.1.	Maakasutus	6
1.2.	Metsavarud	7
1.3.	Raied	15
1.4.	Metsakasvatus	17
1.5.	Looduskaitse	20
1.6.	Metsaparandus	22
1.7.	Puhkevõimalused	24
1.8.	Kultuurimälestised ja pärandkultuur	26
1.9.	Jahindus	27

foto: RANDO KALL

NIGULA LOODUSKAITSEALA.

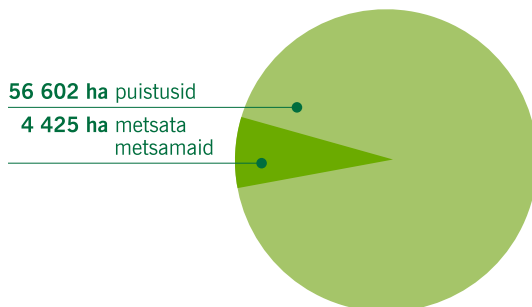
1. METSA MAJANDAMINE AASTATEL 2001–2011

1.1. Maakasutus

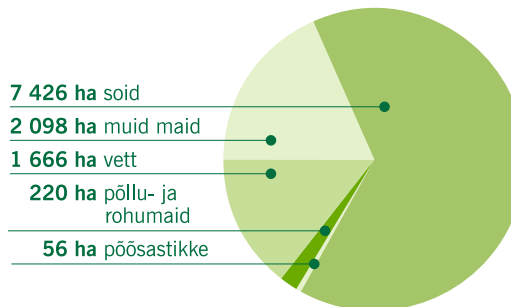
Pärnumaa metstkonna hallatavate maade üldpindala on 72 497 hektarit, see koosneb 340 katastriüksusest. Pärnumaa metstkonna maad hõlmavad riigimaad Häädemeeste, Paikuse, Saarde, Surju ja Tahkuranna vallas.

Pärnumaa metstkonna metsakorralduslikult inventeeritud maade üldpindala on 72 497 hektarit ja metsamaa moodustab sellest 84%. Metsa kaardistamise ja kirjeldamise üksuseks on terviklik metsaosa ehk metsaeraldis, mis on oma takseertunnuste poolest sarnaste metsamajandusvõtete rakendamiseks kogu ulatuses piisavalt ühetaoline. Eraldised moodustavad metsakvartali. Metstkonnas on kokku 1855 metsakvartalit, mis omakorda jagunevad 30 157 eraldiseks. Metsamaa (61 027 ha) kõlvikuline jagunemine on toodud joonisel 1. Mittemetsamaade (11 466 ha) kõlvikuline jagunemine on toodud joonisel 2.

**Joonis 1. Metsamaa
kõlvikuline jagunemine (ha)**

**Joonis 2. Mittemetsamaa
kõlvikuline jagunemine (ha)**

Pärnumaa metstkonna metsakvartalid on jagatud metsandikeks järgmiselt: Kanaküla (12 120 ha), Laiksaare (15 644 ha), Orajõe (16 203 ha), Riisselja (12 524 ha), Surju (16 006 ha).

Pärnumaa metstkonna hallataval riigimaal kehtib seisuga 31.03.2012 järgmises mahus pikaajalisi maakasutuslepinguid: maarendilepinguid sportimiseks ja puhkamiseks 1, mitmesuguste tehnorajatiste isikliku kasutusõiguse lepinguid 3, maarendilepinguid põllumajanduslikuks tootmiseks 3.

Metstkonna territooriumil Tahkuranna vallas asuvad Jõulumäe Tervisespordikeskuse spordi-, kultuuri- ja liikumisrajad, kokku 73 km (murdmaasuusatamise tervise- ja võistlusrajad 45 km, liikumisrajad 8 km, mägirattarajad 9 km, jooksukrossirajad 11 km).

1.2. Metsavarud

Pärnumaa metstkonna metsavarusid iseloomustab tabel 1, kus on toodud peamised metsa olemit iseloomustavad näitajad majandamiskategooriate lõikes. Metsamaa keskmised näitajad on arvatud kogu metsamaa pindala kohta, mis hõlmavad ka lagedaid ja selguseta alasid. Seetõttu on keskmine hektaritagavara suurim rangelt kaitstavates metsades ja väikseim majandatavates metsades. Metsa kasvu intensiivsust iseloomustavaks näitajaks on kõrgusindeks, mis viitab metsa oodatavale kõrgusele 100 aasta vanuselt. Kõrgusindeks on seevastu suurim majandatavates metsades, kus ka metsade juurdekasv on suur.

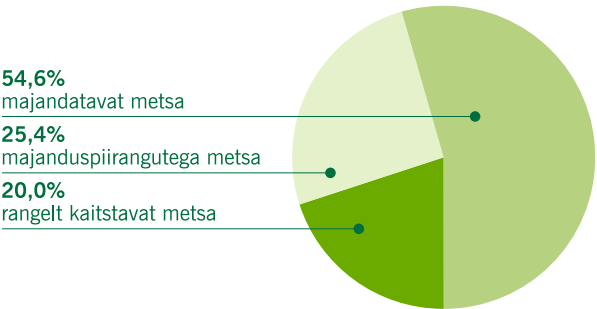
Tabelis on eraldi välja toodud ka puistute tagavara ja juurdekasvu näitajad, mis on arvatud ilma lagedate ja selguseta aladeta.

Tabel 1. Pärnumaa metstkonna metsavarud

Metsavarusid iseloomustav näitaja	Metskond kokku	Sealhulgas		
		Rangelt kaitstavad metsad	Majanduspiirangutega metsad	Majandatavad metsad
Metsamaa pindala (ha)	61 027	12 222	15 519	33 286
Metsamaa tagavara (tm)	11 956 000	2 885 000	3 129 000	5 942 000
Metsamaa keskmine tagavara (tm/ha)	196	236	202	179
Metsamaa hinnanguline juurdekasv (tm/a)	302 000	45 000	81 000	176 000
Metsamaa hinnanguline juurdekasv (tm/ha/a)	4,9	3,6	5,3	5,3
Metsade keskmine vanus (a)	58	86	58	48
sh männikute keskmine vanus	80	103	79	68
sh kuusikute keskmine vanus	42	79	42	34
sh kaasikute keskmine vanus	45	63	45	41
Metsade keskmine kõrgusindeks H100 (m)	25,9	23,0	25,5	27,2
sh männikute keskmine kõrgusindeks	23,1	20,1	22,8	25,1
sh kuusikute keskmine kõrgusindeks	27,7	24,0	27,6	28,5
sh kaasikute keskmine kõrgusindeks	27,4	26,2	27,1	27,9
Puistute pindala (ha)	56 601	11 666	14 984	29 951
Puistute keskmine tagavara (tm/ha)	210	247	208	197
Puistute hinnanguline juurdekasv (tm/ha/a)	5,3	3,8	5,4	5,9

Pärnumaa metstkonna metsamaa pindala jagunemisest majandamiskategooriate lõikes annab ülevaate joonis 3.

Joonis 3. Metsamaa jagunemine majandamiskategooriate lõikes (%)

Tabelis 2 on toodud metsamaa jagunemine majandamiskategooriate ja peapuuliikide lõikes. Pärnumaa metstkonnas on väga kõrge kaitstavate metsade osakaal. Männikutest on üle veerandi ning haavikutest ja sanglepikutest 30% range kaitse all. Majandatavaid metsi on männikute pindalast alla poole, kuusikutest kaks kolmandikku, kaasikutest 57% ja haavikutest 55%.

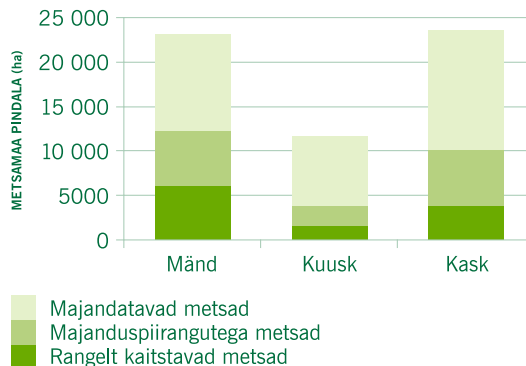
Tabel 2. Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide ja majandamiskategooriate lõikes

Peapuuliik	Metsamaa pindala						
	Rangelt kaitstavad metsad		Majanduspiirangutega metsad		Majandatavad metsad		Kokku
	ha	%	ha	%	ha	%	ha
Mänd	6 147	26,4	6 245	26,8	10 901	46,8	23 293
Kuusk	1 530	13,1	2 358	20,1	7 818	66,8	11 706
Kask	3 825	16,1	6 426	27,0	13 508	56,9	23 759
Haab	334	29,5	182	16,1	617	54,5	1 133
Sanglepp	221	29,6	187	25,1	338	45,3	746
Hall lepp	47	21,7	97	44,7	73	33,6	217
Teised	118	68,2	24	13,9	31	17,9	173
Kokku	12 222	20,0	15 519	25,4	33 286	54,6	61 027

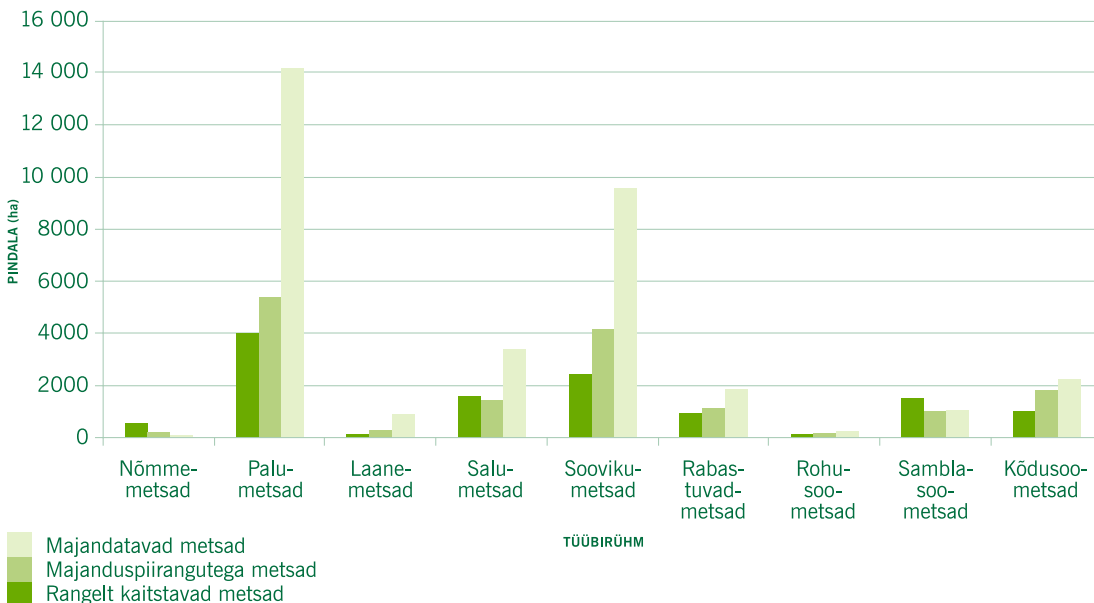
Pärnumaa metstkonna peamiste puuliikide jagunemist majandamiskategooriate lõikes iseloomustab joonis 4.

Pärnumaa metstkonnas on valdavad palu-, sooviku- ja salumetsad, mida ka kõige intensiivsemalt majandatakse. Kõige rohkem on kaitstud samblasoo- ja nõmme-metsad. Joonisel 5 on toodud metsamaa pindala jagunemine metsa kasvukoha tüübirühmade lõikes.

Joonis 4. Männikute, kuusikute ja kaasikute pindala jagunemine (ha)

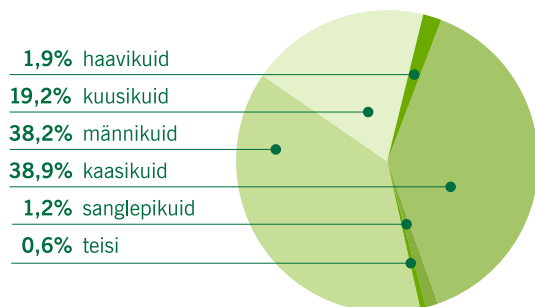
Joonis 5. Metsamaa pindala jagunemine metsa kasvukoha tüübirühmade lõikes (ha)

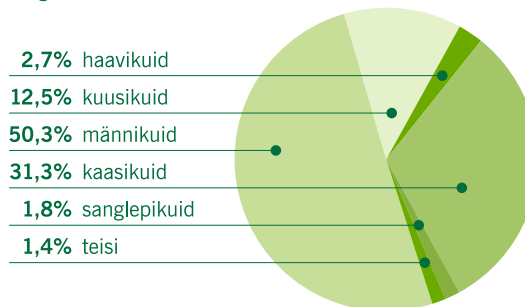
Pärnumaa metstkonna metsamaa pindala peapuuliigilise jagunemise ülevaate majandamiskategooriate lõikes annab joonis 6. Peapuuliikidest on majandatavates metsades kõige suuremal pindalal esindatud kase enamusega metsad. Rangelt kaitstavates metsades on pooled metsad männikud.

Joonis 6. Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi (%)

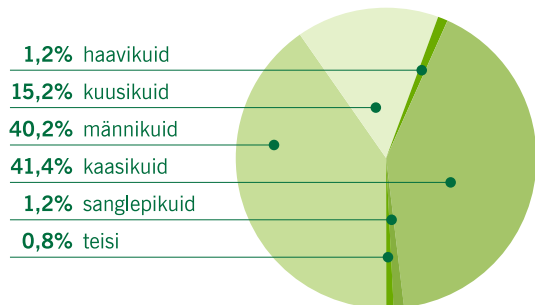
Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi

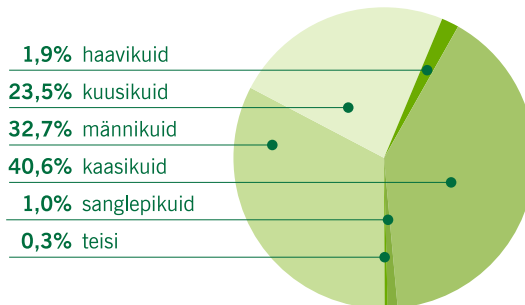
Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi rangelt kaitstavates metsades

Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi majanduspiirangutega metsades

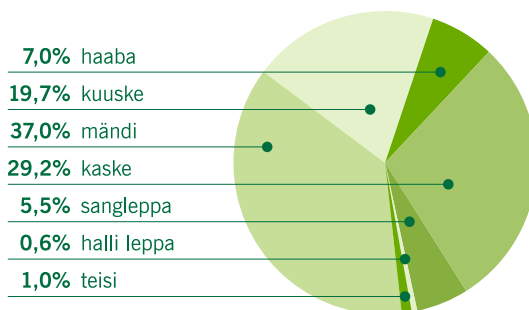
Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi majandatavates metsades

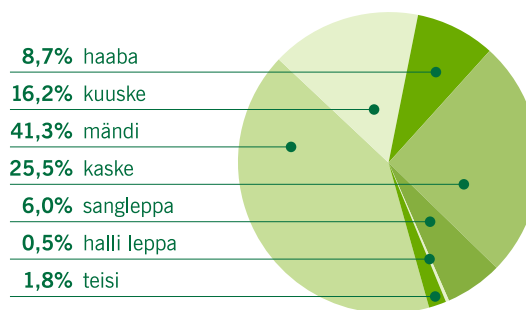
Metsade liigilisest koosseisust puistute tagavara järgi annab ülevaate joonis 7.

Joonis 7. Metsamaa tagavara jagunemine koosseisupuuliikide järgi (%)

Metsamaa tagavara jagunemine koosseisupuuliikide järgi

Metsamaa tagavara jagunemine koosseisupuuliikide järgi rangelt kaitstavates metsades

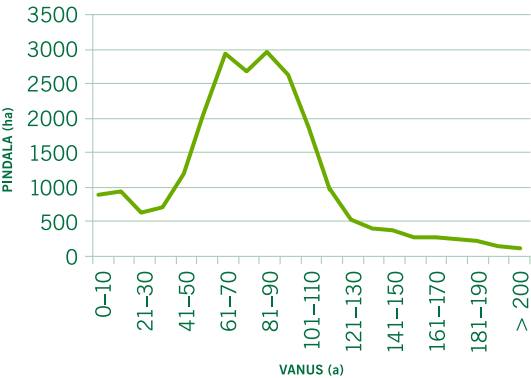
Kõigil järgnevatel vanuselise jagunemise graafikutel sisaldab vanuserühm 0–10 aastat ka lagedaid alasid, kus peapuuliiki arvestatakse kas endise või planeeritud peapuuliigi järgi. Samuti sisaldab see vanuserühm alasid, kus uuenemisprotsess on pooleli.

Pärnumaa metaskonna metsade vanuseline jaotus on puuliigiti erinev. Männikutes jääb valdav osa vanusevahemikku 70–110 aastat, küpsete männikute osakaal on majandatavates metsades 19%. Rangelt kaitstavates metsades on vanade metsade osakaal oluliselt suurem, küpsete männikute osakaal on siin 43%.

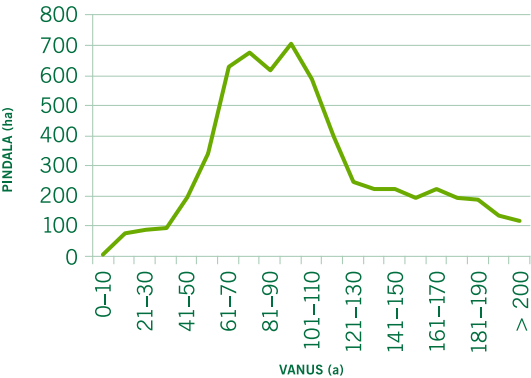
Ülevaate männikute vanuselisest jaotusest majandamiskategooriate lõikes annab joonis 8.

Joonis 8. Männikute pindala vanuseline jagunemine (ha)

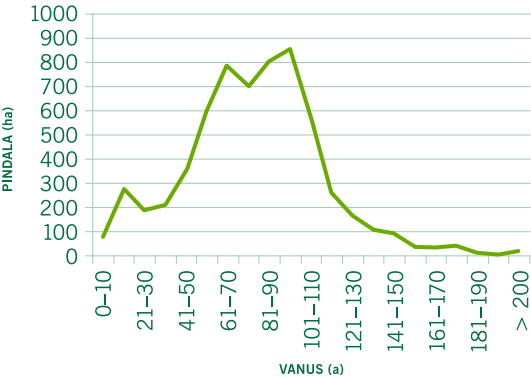
Männikute pindala vanuseline jagunemine

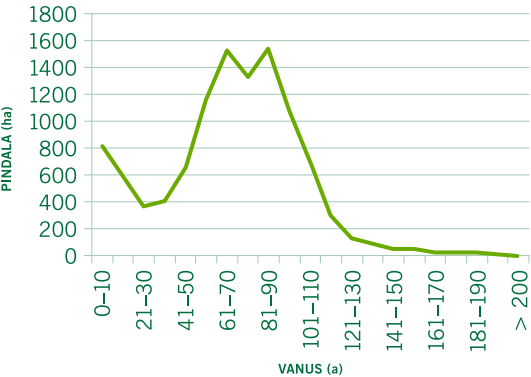
Männikute pindala vanuseline jagunemine rangelt kaitstavates metsades

Männikute pindala vanuseline jagunemine majanduspiirangutega metsades

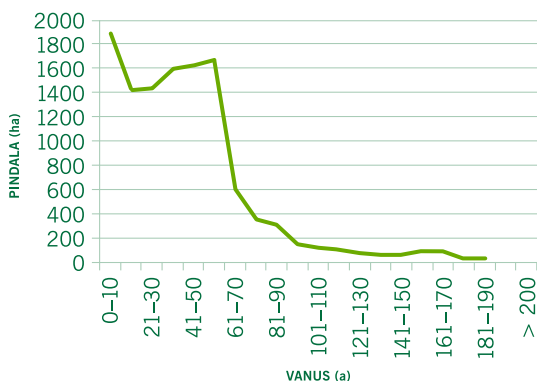
Männikute pindala vanuseline jagunemine majandatavates metsades

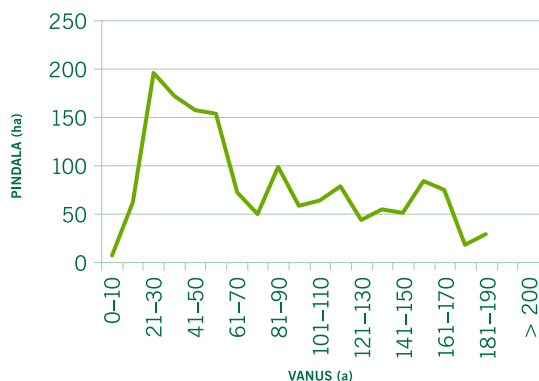
Pärnumaa metstkonna kuusikute vanuselisest jaotusest annab ülevaate joonis 9. Majandatavates kuusikutes on valdavalt 20–60-aastased metsad. Küpseid kuusikuid on vaid 4%, samas on küpsete kuusikute pindala jõudsalt kasvamas. Rangelt kaitstavates metsades on vanade kuusikute osakaal oluliselt suurem, küpseid kuusikuid on 42% metsamaa pindalast.

Joonis 9. Kuusikute pindala vanuseline jagunemine (ha)

Kuusikute pindala vanuseline jagunemine

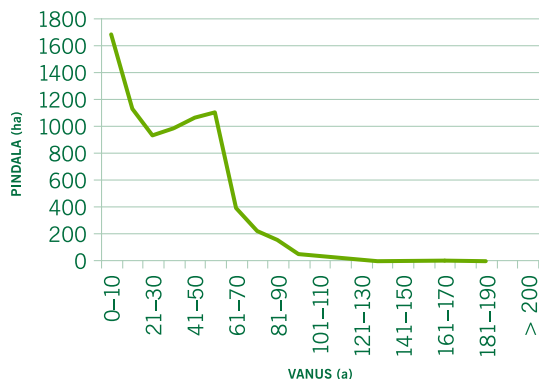
Kuusikute pindala vanuseline jagunemine rangelt kaitstavates metsades

Kuusikute pindala vanuseline jagunemine majanduspiirangutega metsades

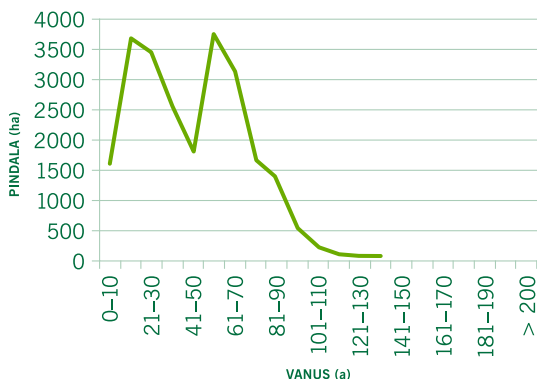
Kuusikute pindala vanuseline jagunemine majandatavates metsades

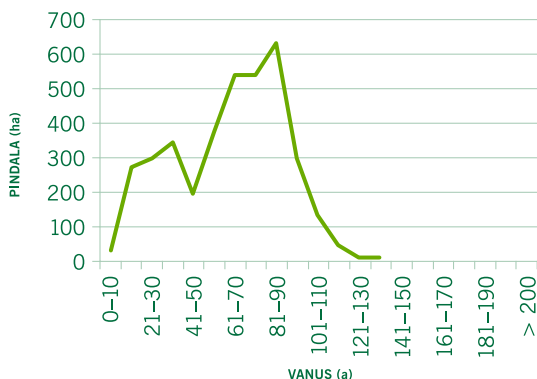
Pärnumaa metstkonna kaasikute vanuselisest jaotusest annab ülevaate joonis 10. Kaasikute vanuseline jaotus majandatavates metsades on varieeruv. 40–50-aastaste metsade madalseis tuleneb aastakümnete tagusest majandamise orienteeritusest kuusele, mis avaldub sama vanade kuusikute kõrgseisuga. Kuusega kultiveeritud ning kuusikuteks hooldatud metsad on siiski valdavalt segametsad, kus kuuse osakaal on kase omast suurem. Rangelt kaitstavates metsades on valdavalt 60-aastased ja vanemad kaasikud.

Joonis 10. Kaasikute pindala vanuseline jagunemine (ha)

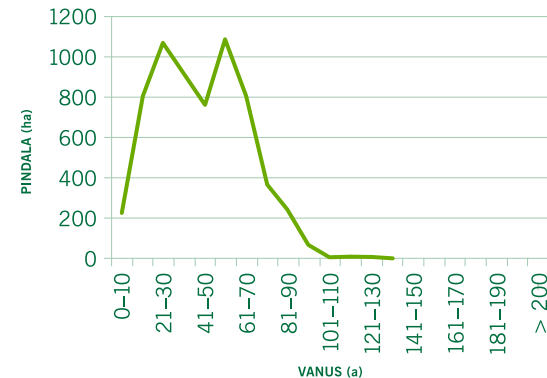
Kaasikute pindala vanuseline jagunemine

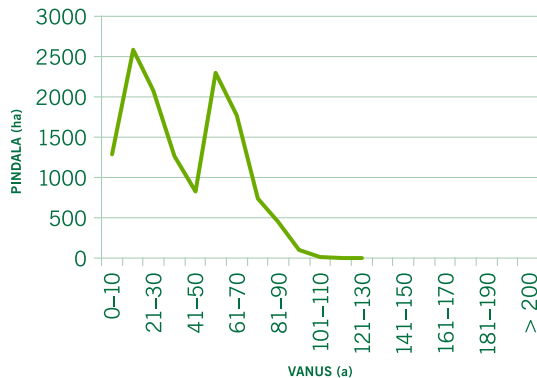
Kaasikute pindala vanuseline jagunemine rangelt kaitstavates metsades

Kaasikute pindala vanuseline jagunemine majanduspiirangutega metsades

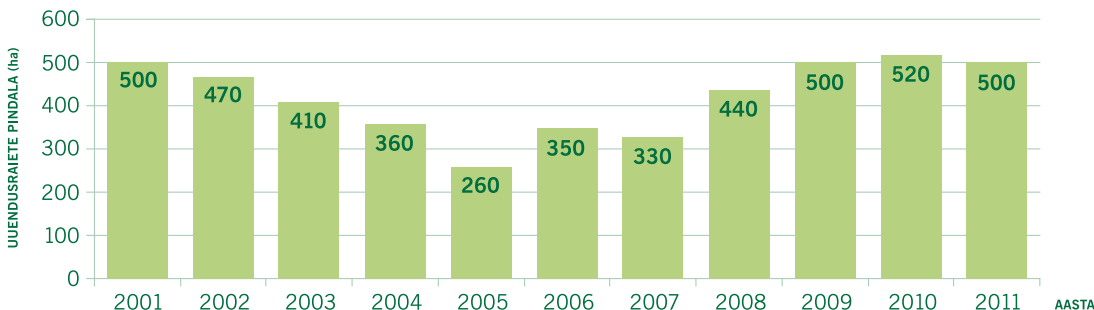
Kaasikute pindala vanuseline jagunemine majandatavates metsades

1.3. Raied

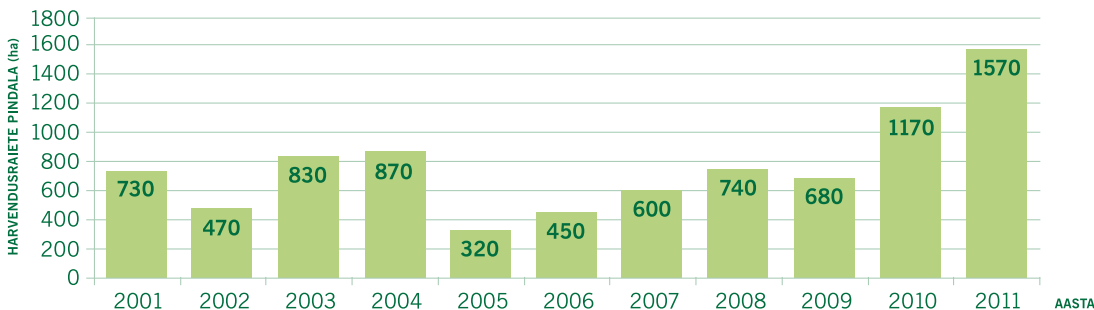
Pärnumaa metskonna uuendusraiete pindala iseloomustab joonis 11. Möödunud kümnendil oli uuendusraiete pindala vahemikus 260–520 hektarit aastas. Viimasel kolmel aastal on uuendusraie pindala olnud stabiilselt 500 hektari piiril. Uuendusraiete maht on olnud vaadeldaval perioodil vähenev, mille põhjuseks tuleb lugeda peamiselt majandatavate metsade osakaalu vähenemist. Väikseim uuendusraiete aastamaht 2005. aastal on seotud jaanuaritormi kahjustuste likvideerimisega, kui teostati suuremahuliselt sanitaarraieid.

Joonis 11. Uuendusraiete pindala (ha)

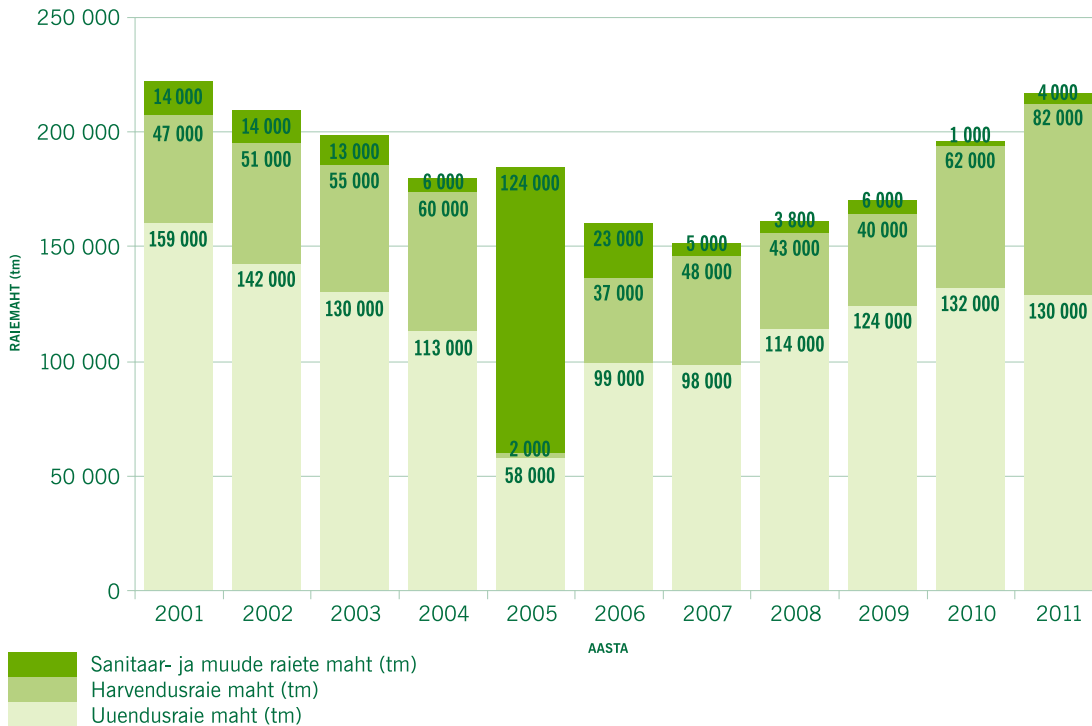
Harvendusraiete pindalast annab ülevaate joonis 12. Möödunud kümnendil on harvendusraiete pindala olnud aastate lõikes väga erinev. Enne Pärnumaa metskonna moodustamist 2008. aastal tegelesid väikesepindalised metskonnad harvendusraiete tegemisega väga erinevas mahus. 2005/2006 aasta raieahtusid mõjutas oluliselt jaanuaritorm, kuna tegeleti tormikahjustuste likvideerimisega ja töövõtjaid nappis. Olukorra normaliseerudes on harvendusraiete maht kasvanud ja jõudnud optimaalsele tasemele.

Joonis 12. Harvendusraiete pindala (ha)

Raiete mahtu tervikuna iseloomustab joonis 13. Sarnaselt uuendus- ja harvendusraiete pindalale on aastate lõikes kahanenud ka raiutud likviidse puidu maht. 2001. aastal oli see 220 000 tm, 2011. aastal 215 000 tm. Peamine mahu vähenemise põhjus on olnud metsade kaitse alla võtmine.

Joonis 13. Raiemaht kokku (tm)

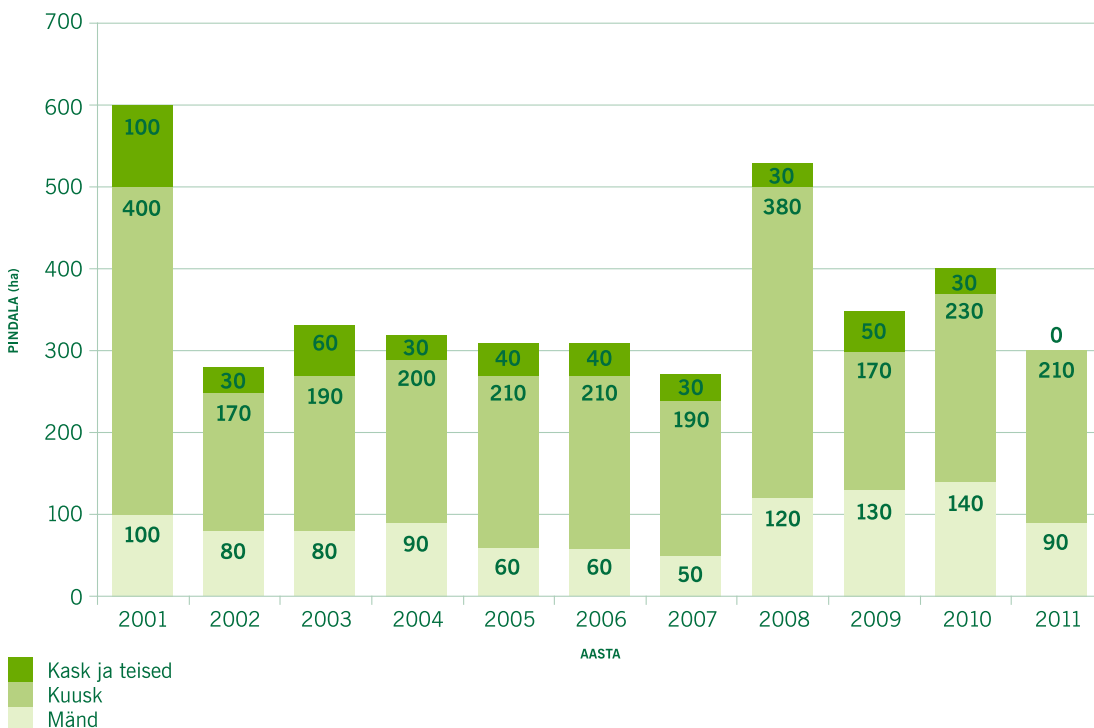

1.4. Metsakasvatus

Pärnumaa metskonna maadel asub kaks RMK metsataimlat: AS Eesti Metsataim ja Reiu taimla, kus keskmiselt toodetakse aastas 4,8 miljonit männitaimet, 2,6 miljonit kuusetaimet ning 0,2 miljonit kasetaimet. Mõlemat taimlat on plaanis tulevikus laiendada.

Metsakultuuride rajamise mahust annab ülevaate joonis 14. Möödunud kümnendil on uut metsa kasvama pandud keskmiselt 360 hektarit aastas. Uut metsa on kultiveeritud valdavalt lageraiete raiesmikele. Valdavalt istutati kuuske, keskmiselt 230 hektarit aastas. Männi kultiveerimist teostati keskmiselt 90 hektarit aastas, valdavalt istutusena. Kaske istutati keskmiselt 40 hektarit aastas.

Joonis 14. Metsakultuuride rajamine (ha)

Möödunud kümnendil Pärnumaa metskonnas uuenenuks arvestatud pindalast annab ülevaate joonis 15. Metskonnas on uuenenud alasid metsaks ümber arvestatud keskmiselt 540 hektarit aastas.

Joonis 15. Uuenenuks arvestatud pindala (ha)

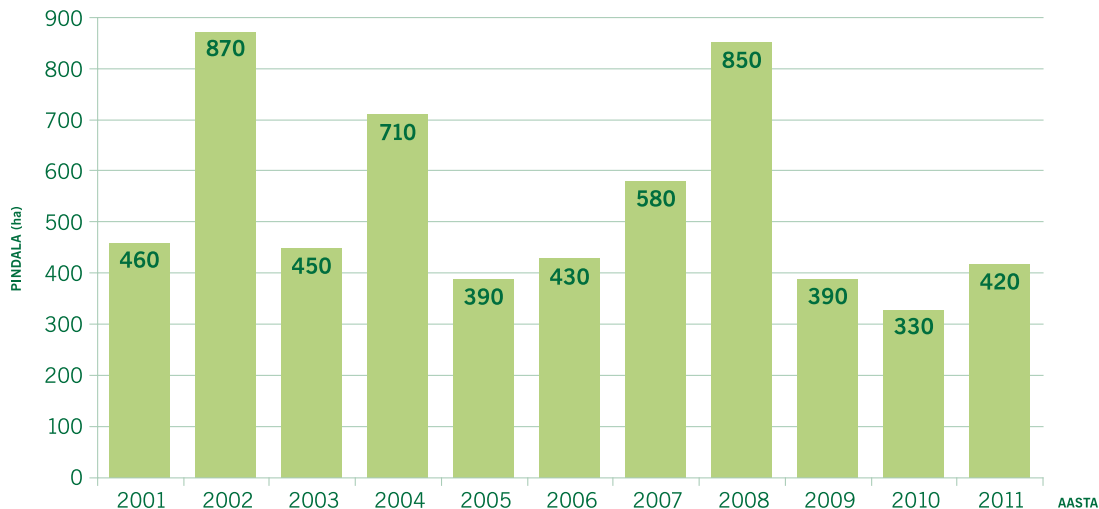
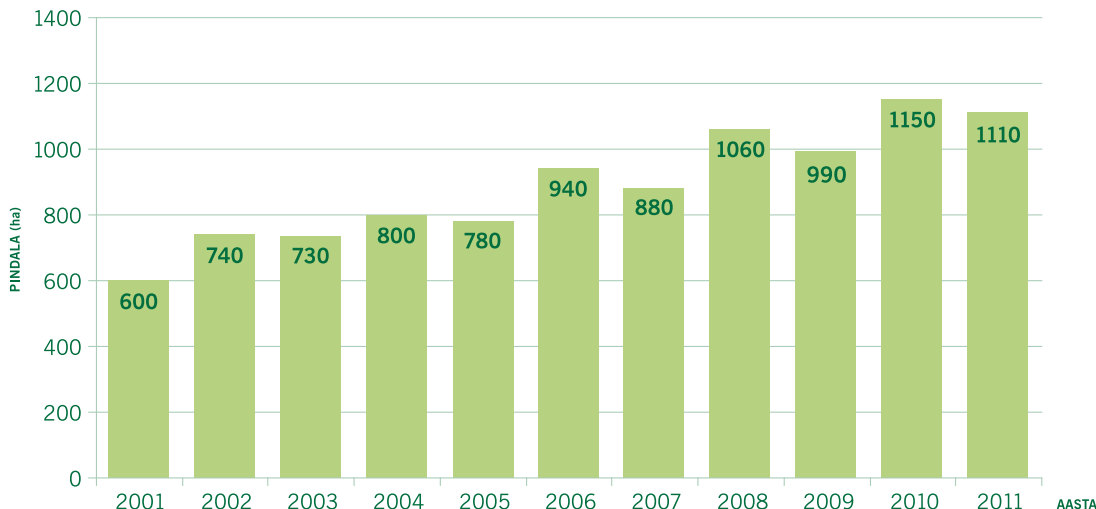

Foto: RANDO KALL

METSUR MARTIN LEPIK, ORAJÕE METSANDIK.

Noorendike hooldamise (valgustusraie) maht on seotud uuendusraiete mahuga ning sellest lähtuva metsauuendamise mahuga. Kõike seda näitab joonis 16.

Joonis 16. Noorendike hooldamise pindala (ha)

Pärnumaa metaskonna metsi kahjustas 2005. aasta jaanuaritorm keskmisel määral, tormikahjustused oli võimalik likvideerida valdavalt sanitaarraietega. Metsapõlenguid esines kõige rohkem 2002. aastal 5, kogupindalaga 50 hektarit. Metsade prügireostus on aastate jooksul vähenenud, 2011. aastal likvideeriti riigimetsast 1,8 tonni prügi. Pärnumaa metaskonnas hinnati 2011. aastal uuenevatel aladel ulukikahjustusi kokku 73,4 hektarit, millest sõraliste kahjustusi 70,3 ha ja kopra poolt põhjustatud üleujutusi 3,1 ha.

1.5. Looduskaitse

Pärnumaa metskond paikneb Vahe-Eesti metsavööndi edelaosas, kus leidub palju eriilmelisi ning liigirikkaid metsaalasid, mida liigestavad sood ja rabad.

Tabel 3. Kaitstavate loodusobjektide pindala (ha)

Kaitseala tsoneering	Metsamaa (ha)	Mittemetsamaa (ha)
Kaitsealad	10 148	5 893
sh sihtkaitsevöönd	8 794	5 858
sh piiranguvöönd	1 354	35
Püsielupaigad	5 307	194
sh sihtkaitsevöönd	1 839	80
sh piiranguvöönd	3 468	114
Hoiualad	5 726	715
Vääriselupaigad	1 848	1
Ranna- ja kaldakaitsevöönd	2 337	154
Uuendamata kaitsekorraga alad	274	0

foto: RANDO KALL

NIGULA LOODUSKAITSEALA.

Pärnumaa metskonna looduskaitseks eripäraks võibki pidada rabade rohkust. Nigula, Sookuninga ja Luitemaa looduskaitseala üheks peamiseks kaitse-eesmärgiks on rabade kaitse. Metskonna maadel paiknevate kaitsealuste loodusobjektide tüübid ja arvud on esitatud tabelis 4.

Tabel 4. Kaitsealused objektid

Kaitstava loodusobjekti tüüp	Arv	Loend
Rahvuspark	0	
Looduskaitseala	14	Kabli, Kahvena, Kalita, Laiksaare, Laulaste, Luitemaa, Lähkma, Metsääre, Nigula, Sanga, Siiraku, Sookuninga, Tolkuse, Vaskjõe
Maastikukaitseala sh pargid ja puistud	4	Järveotsa, Kivikupitsa, Pärnu maastikukaitseala; Jäärja mõisa park
Hoiuala	17	Jaagupi, Jäärja, Kikepera, Kiusumetsa, Lanksaare-Veelikse, Lemmejõe, Luitemaa, Massiaru, Mäeküla, Nepste, Nepstemurru, Orajõe, Pihke, Reiu jõe, Urissaare, Uulu-Võiste, Valgeraba
Üksikobjekt	3	Arumetsa väike rändrahn, Kiviaru rändrahn, Piltsi kivi (Riisela-Ikla rändrahn)
Püsielupaik	42	metsis (16), väike-konnakotkas (9), must-toonekurk (8), merikotkas (3), kanakull (3), kaljukotkas (1), karvane maarjalepp (1), väike-punalamesklane (1)
Uuendamata kaitsekorraga ala	5	Kosemäe mets, Laiksaare männik, Metsapoolle botaanilis- zooloogiline kaitseala, Uulu rannamännikud, Surju rannametsad
Vääriselupaik (VEP)	238	
VEP tunnusega ala	381	

Riigimaal teostatakse praktilisi looduskaitseteid, mis tulenevad kaitsekorralduskavadest, liigikaitse- ja ohjamiskavadest ning osaliselt ka kaitse-eeskirjadest. Metskonna maadel asuvatest kaitsealadest on kehtiv kaitsekorralduskava Laulaste looduskaitsealal aastateks 2007–2016.

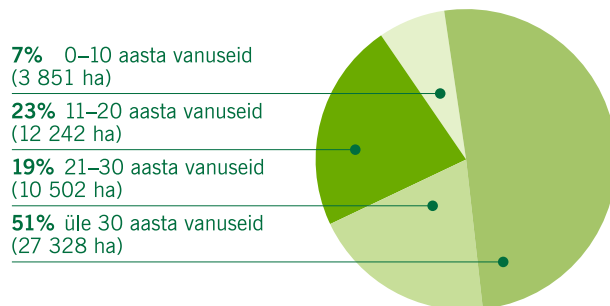
Metskonna maadel teostati 2011. aastal looduskaitseteid kokku 11 objektil. Neist 5 objektil tehti koosluse taastamistööd, 2 objektil tehti liigi elupaiga hooldustööd, võtmeheina ja kõre elutingimuste parandamiseks hooldati 3 üksikobjekti ja korrastati Jäärja mõisaparki.

Poollooduslike koosluste hooldamiseks metskonna maadel sõlmitakse pikaajalised maarendi-lepingud. Rentnikud taastavad ja hooldavad toetusmeetmete abil poollooduslikke kooslusi.

1.6. Metsaparandus

Pärnumaa metskonna maadel asuvad metsakuivendussüsteemid paiknevad 62 objektil ja nende üldpindala on 53 923 hektarit. Kuivendatud on 88% metsamaa pindalast. Metsakuivendusobjektide vanuselisest jaotusest annab ülevaate joonis 17. Vanuseline jaotus on aktuaalne, selles on arvestatud objektide rekonstrueerimise aega.

Joonis 17. Metsakuivendusobjektide vanuseline jaotus

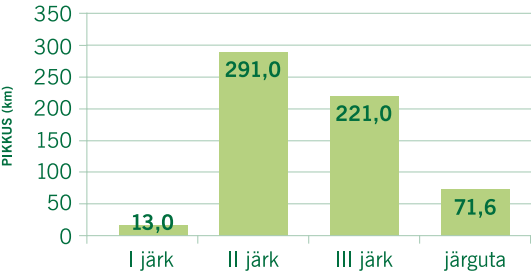
Pärnumaa metskonnas on 70% metsakuivendussüsteemidest vananenud (vanus üle 30 aasta) või vananemas (vanus 21–30 aastat). Aastatel 2001–2011 rekonstrueeriti ja uuendati metsakuivendussüsteeme kokku 3 852 hektaril.

Pärnumaa metskonnas kasutatakse metsade majandamiseks teid hinnanguliselt 723 kilomeetri ulatuses. Nendest riigimetsa maadel asuvate metsateede olem on 597 km. Lepingute alusel kasutatavate erateelõikude olem on 2,8 kilomeetrit. Metsade majandamiseks kasutatava teedevõrgu tihedus on 1,90 km/100 hektari metsamaa kohta.

Pärnumaa metstkonna metsateede jagunemist iseloomustab joonis 18. Kõrgema (I–II järk) järgu metsateede osa on metstkonna suurte metsamassiivide ja sellest tuleneva raiemahtude kontsentreerituse tõttu väga kõrge, kokku 304 kilomeetrit. Kõrgema järguga metsateed moodustavad metsateede olemist 51%.

Joonis 18. Metsateede järgud

Metsateede jaotus järkudesse

Metsateede vastavus seisunditasemele 2011. aasta teede seisundi hindamise andmetel on esitatud tabelis 5.

Tabel 5. Metsateede seisund

Hinnatud teede pikkus	Vastab seisundi nõuetele		Mittevastavuse põhjused				Truubid/sillad
			Profiil	Võsa	Teekraavid	Roopad/augud	
519 km	408 km	79%	2 km	17 km	42 km	50 km	2 tk

Möödunud kümnendil teostati Pärnumaa metstkonnas kokku 101 kilomeetrit metsateede ehitus-, rekonstrueerimis- ja uuendustöid.

1.7. Puhkevõimalused

RMK rekreatiivse metsakasutuse korraldamine toimub loodusalade külastuskorralduskavadele tuginedes. Külastuskorralduskavaga määratakse loodusala ulatus ja rekreatiivseks metsakasutuseks sobivad alad tsoneeritakse vastavalt teenindus-, huvi- ja varutsoonideks. Külastuskorralduskavade koostamisel tuginetakse loodusaladel teostatud seiretele ja uuringutele ning vastava andmestu analüüsile. Loodusaladel läbiviidavad seired ja uuringud on järgmised: külastusmahu seire; külastajauuring; loodushoiuobjekti seire ja maastike rekreatiivse keskkonnamõju uuring.

RMK külastuskorraldus: igaüheõigusel põhineva liikumissüsteemi loomine puhke- ja kaitsealadel ning elanikkonna loodusteadlikkuse ja -hoidlikkuse tõstmine teavitamise ja loodusharidus-tegevuse kaudu.

Loodusala: RMK põhimäärusega nimetatakse loodusaladeks nii RMK puhkealasid kui ka erinevaid kaitsealasid.

Loodushoiuobjekt/külastusobjekt: maastiku rekreatiivset kasutust hõlbustav, maastikku kaitsev ja kasutust suunav puhkemajanduslike ehitiste ja metsamööbli kogum, mis on dokumenteeritud ning vastab RMK kehtestatud nõuetele.

Tsoneerimine: külastuseks sobivate alade jaotamine teenindustsoonideks, huvitsoonideks ja varutsoonideks.

Teenindustsoon moodustab loodusala raskuskeskme, siia koondatakse maastikku kõige enam kulutavad tegevused. Tsoonis asuvad puhke- või kaitseala loodushoiuobjektid ning põhiline osa looduses liikumise radadest.

Huvitsooni kuuluvad looduskaitsealised ja/või kultuuriloolise tähtsusega eksponeeritavad alad, mis omavad ka loodushariduslikku väärtust. Tsoonis suunatakse külastus loodusradadele.

Varutsooni eesmärk on moodustada sellised alad, mis kindlustavad ala terviklikkuse, samas on võimalik varutsooni arvelt vajaduse korral külastusala tulevikus laiendada.

Pärnumaa metskonna territooriumile jääb loodushoiuosakonna poolt majandatav Pärnumaa puhkeala. Pärnumaa puhkeala majandamine on seni toimunud vastavalt „Pärnu-Ikla puhkeala kasutuskorralduskavale aastateks 2006–2010”. Pärnumaa metskonna territooriumil osaliselt asuva Pärnumaa puhkeala teenindustsoonide pindala on 85,5 hektarit, huvitsoonide pindala 67 hektarit ja varutsoonide pindala 3,7 hektarit. Pärnumaa metskonna territooriumile jääb ka RMK Kabli looduskeskus.

Pärnumaa puhkeala objektidest jääb Pärnumaa metskonna territooriumile 16 objekti ning neist olulisemad on Lemme ja Krapa telkimisalad mereäärse asukoha, Rannametsa-Tolkuse looduse õpperada Via Baltika maanteeäärse asukoha ja Rae järve telkimisala paisjärve äärse asukoha tõttu.

Tabel 6. Puhkealad ja objektid

Puhkeala nimi	Objekti nimi	Vald
Pärnumaa puhkeala	Krapi telkimisala	Häädemeeste vald
Pärnumaa puhkeala	Lemme telkimisala	Häädemeeste vald
Pärnumaa puhkeala	Kabli looduskeskus, Kabli looduse õpperada, Priivitsa lõkkekoht	Häädemeeste vald
Pärnumaa puhkeala	Rannametsa-Tolkuse looduse õpperada	Häädemeeste vald
Pärnumaa puhkeala	Töotusemäe lõkkekoht	Häädemeeste vald
Pärnumaa puhkeala	Laiksaare looduse õpperada, Laiksaare metsaonn	Saarde vald
Pärnumaa puhkeala	Rae järve telkimisala, Rae järve matkarada	Saarde vald
Pärnumaa puhkeala	Kilingi-Nõmme metsamaja, Kilingi-Nõmme metsarada	Saarde vald
Pärnumaa puhkeala	Katku lõkkekoht	Saarde vald
Pärnumaa puhkeala	Nigula raba õpperada ja puhkekoht	Häädemeeste vald
Pärnumaa puhkeala	Kaubaru metsaonn	Häädemeeste vald
Pärnumaa puhkeala	Sandre metsaonn ja matkarada	Saarde vald
Pärnumaa puhkeala	Mõtuse maja metsaonn	Saarde vald
Pärnumaa puhkeala	Kopra tare metsaonn	Saarde vald
Pärnumaa puhkeala	Aruoja rändrahn	Häädemeeste vald
Pärnumaa puhkeala	Arumetsa väike rändrahn	Häädemeeste vald

2011. aastal loendati Pärnumaa puhkealale 84 000 külastust.

1.8. Kultuurimälestised ja pärandkultuur

Riikliku kaitse all olevad kultuurimälestised liigitatakse järgmiselt: ajaloomälestised, kunsti-mälestised, arheoloogiamälestised, ehitismälestised, muinsuskaitsealad, tehnikamälestised, tööstusmälestised ja UNESCO maailmapärandi objektid. Kultuurimälestiste riiklikku registrisse kantud mälestistest annab ülevaate tabel 7.

Tabel 7. Kultuurimälestised

Mälestise tüüp	Mälestise nimetus
Ajaloomälestised	Skulptuur „Tööline”
Arheoloogia-mälestised	3 kalmistut, ohverdamiskoht „Töotusemägi”, pelgupaik „Karumulla mägi”, asulakoht, ohverdamiskoht „Emandimägi”
Arhitektuuri-mälestised	Jäärja mõisa jääkelder, Lodja postijaama küün, Jäärja mõisa peahoone, Jäärja mõisa park, Jäärja mõisa valitsejamaja, Jäärja mõisa ait, Jäärja mõisa tollakuur, Jäärja mõisa tall, Jäärja mõisa kutsarimaja

Lisaks riikliku kaitse all olevatele objektidele võib metskonna maadelt leida hulganisti lähemast ja kaugemast minevikust pärinevaid inimtegevuse jälgi, mille säilimine sõltub omanikuhoiust. Igal pärandkultuuriobjektil on rääkida oma lugu, mis väärib talletamist.

Aastatel 2010–2012 kaardistati metskonna maadel üle 150 huvitava ja piirkonnale iseloomuliku pärandkultuuriobjekti, millest annab ülevaate tabel 8. Pärnumaal inventeeritud pärandkultuuri-objektidest on välja antud ka eraldi raamat „Pärnumaa pärandkultuurist”.

Tabel 8. Inventeeritud pärandkultuuriobjektide jaotumine

Objekti tüüp	Objektide arv
Vanad metsateed	21
Turbavõtukohad	12
Metsavahikohad	10
Vanad karjäärid	9
Vanad talukohad	9
Vanad tuletõrje veevõtukohad	9
Vanad kohanimed	8
Raudteerajatised	6
Eripärase kasutuseesmärgiga metsad	5
Metsavennapunkrid	5
Muud (32 eri tüüpi)	57
Kokku	151

Kultuurimälestiste kui pärandkultuuri-objektidega arvestatakse metsamajandus-like tööde kavandamisel ja teostamisel.

1.9. Jahindus

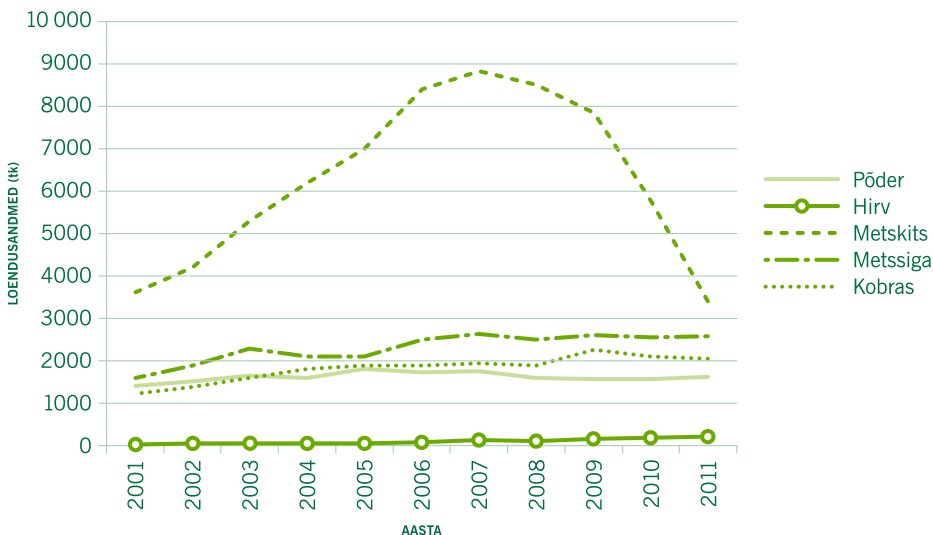
Riigimets on antud jahinduslikku kasutusse vastavalt jahipiirkonna kasutusõiguse loale. Jahipiirkondadega on sõlmitud riigimaa jahimaana kasutamise võimaluste ja jahipidamise tingimuste lepingud.

Pärnumaa metskonna territooriumil asub 12 jahipiirkonda, millest 1 on RMK kasutuses. Kokku on metskonna territooriumil jahipidamiseks kasutusse antud 68 000 hektarit riigimaad.

Jahipiirkonna kasutaja on kohustatud hoidma oma jahipiirkonnas jahiulukite arvukust lubatud piirides. Jahiulukite maksimaalne lubatud arvukus on jahiulukite arv, mille ületamine võib põhjustada olulisi jahiulukikahjustusi, minimaalne lubatud arvukus on jahiulukite selline arv, millest väiksem hulk seab jahiulukiliigi asurkonna säilimise ohtu.

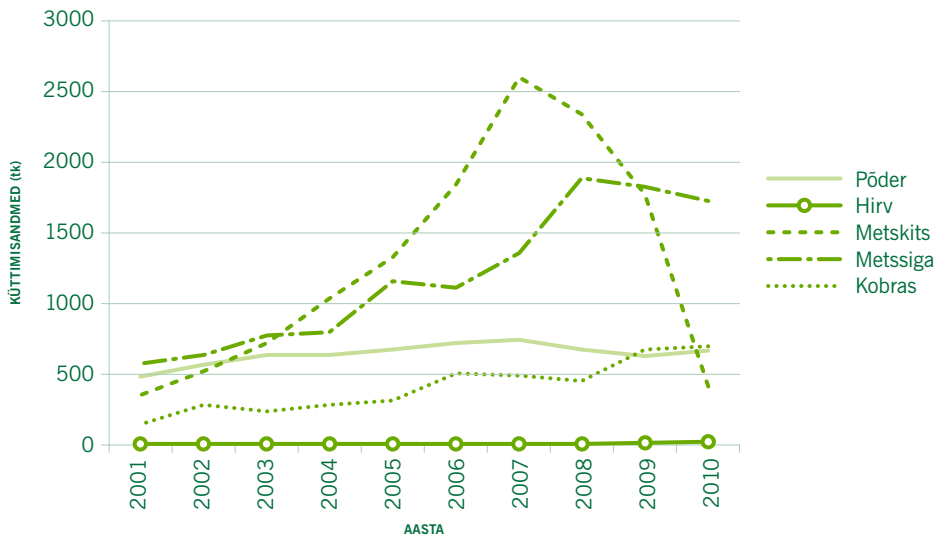
Pärnumaa sõraliste ning kopra loendusandmetest annab ülevaate joonis 19. Vastavatest loendusandmetest näeme, et aastatel 2001–2011 on ulukite arvukuses toimunud olulisi muutusi. Pärast 2009/2010 ja 2010/2011 raskeid talvesid on metskitsede arvukus vähenenud peaaegu kolmekordselt. Põdra ja kopra arvukus on püsinud stabiilne, kuid metsakasvatuse seisukohalt võib seda teatud piirkondades liialt suureks pidada. Samuti võib ohumärgiks pidada hirve arvukuse jätkuvat kasvu.

Joonis 19. Pärnumaa sõraliste ning kopra loendusandmed

Pärnumaa sõraliste ning kopra küttemisandmetest annab ülevaate joonis 20. Vaadeldaval perioodil on metskitse kütmine kahanenud enam kui 5 korda. Sõraliste kütamise kahanev trend tervikuna on kindlasti tingitud nii rasketest talvedest kui ka kasvavast suurkiskjate arvukusest. Oluline on märkida, et hirve ning kopra kütmine on viimastel aastatel suurenenud.

Joonis 20. Pärnumaa sõraliste ning kopra kütmine

Pärnumaa suurkiskjate osas vaadeldakse ainult küttemisandmeid, kuna nende ulukiliikide loendamine on oluliselt komplitseeritum. Suurkiskjate küttemislimiidid määratakse Keskkonnaameti hinnangute alusel. Hundi ja ilvese mõnevõrra väiksem kütmine vahepealsel perioodil on kindlasti tingitud halvematest lumeoludest, kuid samuti väiksemast arvukusest. Oluline on ka märkida, et Pärnumaal on suurkiskjate küttemisel olulised piirangud ning osas jahipiirkondades on nende kütmine keelatud.

Joonis 21. Pärnumaa suurkiskjate küttemisandmed

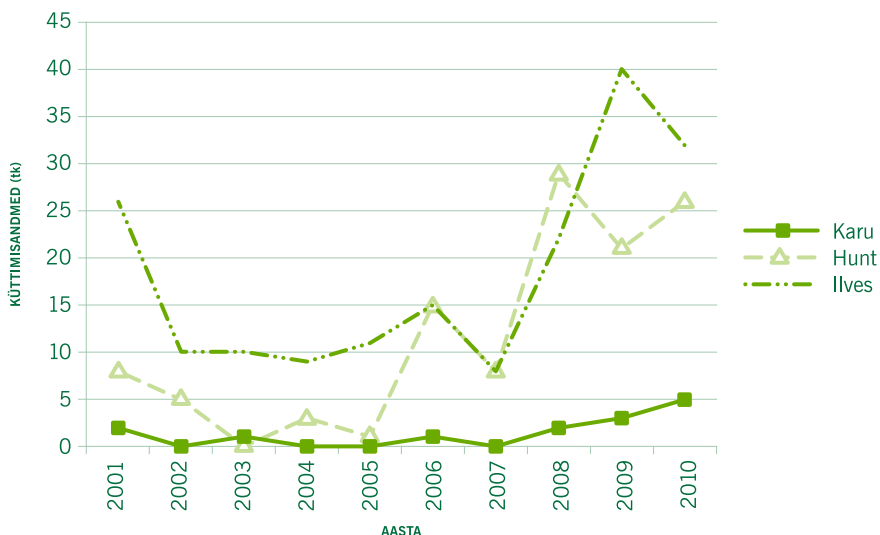

foto: RANDO KALL

KAASIK, ORAJÕE METSANDIK.

METSA MAJANDAMIST MÕJUTAVAD PLANEERINGUD JA TARISTU

foto: RANDO KALL

RMK TEE, EHITATUD VANALE RAUDTEETAMMILE, SURJU METSANDIK.

2. METSA MAJANDAMIST MÕJUTAVAD PLANEERINGUD JA TARISTU

Pärnumaa metstkonna hallatavad maad jagunevad viie valla vahel. Kohaliku omavalitsuse peamiseks pikaajalise kavandamise vahendiks on üldplaneering ja teemaplaneeringud. Planeeringute eesmärk on tagada võimalikult paljude ühiskonnaliikmete vajadusi ja huvisid arvestavad tingimused säästva ja tasakaalustatud ruumilise arengu kujundamiseks, ruumiliseks planeerimiseks, maakasutuseks ning ehitamiseks.

Selleks, et riigimetsade majandaja ja kohalike omavalitsuste pikaajalised arenguplaanid kulgeks kooskõlas, on tabelis 9 toodud loetelu omavalitsuste poolt kehtestatud või eelnõu staatuses olevatest üldplaneeringutest.

Tabel 9. Kohalike omavalitsuste üldplaneeringud

Planeeringu nimetus	Staatus	
	Kehtiv	Eelnõu
Häädemeeste valla üldplaneering		16.08.2005
Paikuse valla üldplaneering	15.06.2009	
Saarde valla üldplaneering	30.01.2008	
Surju valla üldplaneering	17.07.2002	
Tahkuranna valla üldplaneering	30.01.1998	31.01.2007

Üldplaneeringute menetlemise käigus metsade majandamisele üldjuhul olulisi piiranguid ei kehtestatud. Mõningatel juhtudel (Saarde vald) on menetluste käigus juhitud kohalike omavalitsuste tähelepanu metsaseadusele mittevastavate piirangute (lageraiete keelamine, valikraiete kohustuse panemine) kehtestamise soovidele. Kehtivad üldplaneeringud vastavad metsaseaduse nõuetele. Maakondliku tuuleenergeetika teemaplaneeringu käigus Pärnumaa metstkonna hallatavaid maid arendamiseks ei pakutud.

Pärnumaa metstkonna maadel kulgeb arvukalt elektriliine, millest annab ülevaate tabel 10. Elektriliinide kaitsetsoonides tuleb metsa majandamisel arvestada mitmete piirangutega. Elektripaigaldise kaitsevöönd on elektripaigaldist ümbritsev maa-ala, kus kehtivad ohutuse tagamiseks kasutuspiirangud. Elektripaigaldise omaniku loata on kaitsevööndis puude langetamine ja metsamasinatega sõitmine keelatud.

Tabel 10. Elektriliinid

Elektriliin/pinge (kV)	Elektriliinide pikkus (km)	Elektriliini kaitsevööndisse jääva metsamaa pindala (ha)
Madalpinge liinid (6–20)	78	336
Keskpingeliinid (35)	35	173

Riigimaanteedest ja raudteedest annab ülevaate tabel 11. Raudteekaitsevöönd on raudtee siht-otstarbelise toimimise ja häireteta raudteeliikluse tagamiseks ning raudteelt lähtuvate kahjulike mõjude vähendamiseks ette nähtud maa-ala. Tee kaitseks, teehoiu korraldamiseks ja liiklusohutuse tagamiseks rajatakse tee äärde kaitsevöönd. Tee- ning raudteekaitsevööndites on metsaraie ilma infrastruktuuri omaniku loata keelatud.

Tabel 11. Riigimaanteed ning raudteed

Rajatis	Rajatise kaitsevööndisse jääva riigimetsamaa pindala (ha)
Riigimaantee	816
Raudtee	117

foto: RANDO KALL

LUITEMAA LOODUSKAITSEALA.

METSA MAJANDAMINE AASTANI 2021

3.1. Maakasutus	36
3.2. Metsakasvatus	37
3.3. Looduskaitse	42
3.4. Metsaparandus	44
3.5. Puhkevõimalused	46
3.6. Jahindus	48
3.7. Uuendusraied ja metsa vanuselise struktuuri muutused	49
3.8. Aastane puidukasutuse maht	58
3.9. Piirangute mõju puidukasutuse mahule ja tuludele	58
3.10. Metsamajanduslik tööhõive	59

foto: RANDO KALL

METSNİK LEMBIT UUSMA, ORAJÖE METSANDIK.

3. METSA MAJANDAMINE AASTANI 2021

3.1. Maakasutus

Maareformi lõpetamiseks vormistab RMK reformimata maad riigi omandisse. Ettepanekud riigi omandisse vormistamiseks on reformimata maaüksustele tehtud järgmistel juhtudel: maatükk on riigimetsamassiivi sees või piirneb sellega vahetult; maatükk on küll lahustükk, kuid siiski metsa majandamiseks sobiva suurusega; maatükil on looduskaitsepiirangud. Lähiaastatel prognoositakse Pärnumaa metskonna pindala suurenemist 7000 hektari võrra.

Põllu- ja rohumaa inventuuri tulemustest lähtuvalt on antud põllumajanduslikuks kasutuseks rendile 35 hektarit põllu- ja rohumaid. Sõlmitud rendilepingute pikkuseks on 5 ja 10 aastat.

Samuti on kavas metsastada põllu- ja rohumaid, mis piirnevad riigimetsaga ja kus metsa kasvatamine on otstarbekas. Pärnumaa metskonnas on lähiaastatel plaanis metsastada 75 hektarit põllu- ja rohumaid.

Poollooduslike koosluste hooldamiseks renditakse maad Keskkonnaameti poolt esitatavates aastamahtudes. Rendilepingute pikkuseks on 10 aastat.

Riigimetsa kasutamine riigikaitse eesmärgideks, väljaspool Kaitseväge harjutusväljaid, toimub metskonna ja Kaitseväge vaheliste lepingute alusel.

Terviseradade, õpperadade, loodusradade jms rajamiseks riigimetsa ootab RMK põhjendatud taotlusi, milles viidatakse tegevuse kestlikkusele. Riigivaraseadusest ja metsaseadusest tulenevalt saab rendile anda põhitegevuseks (metsakasvatuseks) hetkel mittevajalikku maad, saades selle eest tasu (rent ja maamaks).

Riigimaale esitatavaid tehnoarajatiste (mastid, liinid, trassid) püstitamise taotlusi menetletakse kooskõlas RMK metsakasvatuse huvidega. Tehnovõrkusid, mis rajatakse avalikest huvidest lähtuvalt, talutakse riigimaal tasuta.

Riigimaal toimuvad ühekordsed üritused kooskõlastatakse lepingutega, milles fikseeritakse poolte õigused, kohustused ja tähtajad. Juhul, kui üritus korraldatakse ärilistel eesmärkidel ja sellega piiratakse igaüheõigust riigimetsas, küsitakse ürituse läbiviimise eest tasu.

Riigimetsade head käekäiku silmas pidades on plaanis laiendada mõlemat RMK metsataimlat. Reiu taimla laiendamiseks on algatatud detailplaneering 26.01.2012.

3.2. Metsakasvatus

Metsauuendust vajavate ja uuenevate alade üle peetakse arvestust metsauuendusfondis. Pärnumaa metskonna metsauuendusfondis oli seisuga 31.12.2011 uuendusalasid 2275 hektarit, mis on esitatud tabelis 12. Neist 1352 hektarit on uuenevaid raiesmikke ja 879 hektarit uuendamisele kavandatud raiesmikke, kus hetkel on tööd veel teostamata.

Tabel 12. Metsauuendusfondi jagunemine (ha)

Metsauuendusfondi jagunemine	Peapuuliik						Kokku
	Mänd	Kask	Kuusk	Sang-lepp	Haab	Tamm	
Uuenevad raiesmikumud	418	247	684	1	1	0,4	1 351
Uuendamisele kavandatud raiesmikumud	218	255	401	5	1		880
Metsastamisele kavandatud rohumaad	0,4	44					44
Kokku	636	546	1 085	6	2	0,4	2 275

foto: RANDO KALL

MARANA PUUKOOL / AS EESTI METSATAIM.

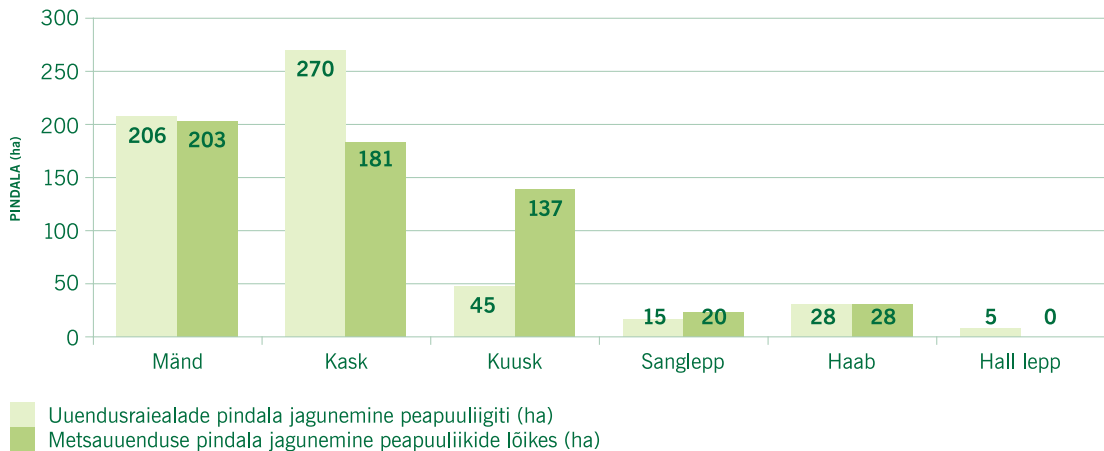
Pärnumaa metskonna uuendusraie keskmine maht on 500 hektarit aastas. Lähtuvalt kasvutingimustest kavandatakse raiesmikele uuendatav peapuuliik, jälgides raialade kasvukohatüüpidesse jagunemist peapuuliigiti. Tabelis 13 on välja toodud aastas keskmiselt raiutavate alade peapuuliigiline jaotus ja kasvukohtades tehtavad peapuuliigilised valikud metsa uuendamisel.

Tabel 13. Uuendusraialade jagunemine ja peapuuliigi valik metsauuendamiseks kasvukohatüüpide lõikes (%)

Kasvukohatüüp	Uuendusraialade jagunemine peapuuliikide ja kasvukohatüüpide lõikes						Metsauuendusosalade jagunemine peapuuliikide ja kasvukohatüüpide lõikes				
	mänd	kask	kuusk	sang-lepp	haab	hall-lepp	mänd	kask	kuusk	sang-lepp	haab
jänesekapsa-mustika	31	47	14	1	7		40	20	40		
angervaksa	2	79	6	5	7	1		60	20	10	10
mustika	84	6	9		1		90		10		
naadi	2	80	4		10	4		50	30		20
sõnajala		74	3	21	1	1		70		20	10
karusambla-mustika	88	7	5				90		10		
kõdusoo	76	21	3				40	30	30		
jänesekapsa	49	41	4		3	3	30	20	50		
sinika	100						100				
tarna-angervaksa	25	66	6	1	2			90		10	
siirdesoo	93	7					80	20			
mustika-kõdusoo	90	4	6				40	30	30		
lodu		65		35				50		50	
jänesekapsa-kõdusoo	15	75	10				40	30	30		
tarna	38	42	20				10	90			
karusambla	79	10	7	4			90	10			
jänesekapsa-pohla	100						90		10		
pohla	100						100				
madal soo		100						80		10	10
osja	43		57					100			
raba	100						100				
sinilille		11	89				20	10	70		
kanarbiku	100						100				
KOKKU aasta keskmine	36	47	8	3	5	1	36	32	24	4	4

Perspektiivse võrdluse raiutavate peapuuliikide ja uuendatavate peapuuliikide osas annab joonis 22. Raiesmike uuendamise tulemusel võrreldes raiutavaga säilitatakse männikute osakaal ja suurendatakse kuuskute osakaalu. Kaasikuid eelistatakse selleks sobivates kasvukohtades ja haaba säilitatakse kohtades, kus seda on võimalik ulukikahjustusi vältides teha.

Joonis 22. Raiutavate peapuuliikide ja uuendatavate peapuuliikide võrdlus (ha)

Lähtuvalt kasvukohatüüpidest, metsauuendamiseks peapuuliigi ja uuendusviisi valikust on prognoositavad järgmised keskmised aastamahud: metsaistutus 335 hektarit, metsakülv 25 hektarit ning looduslikule uuenemisele jätmine 210 hektarit. Metsauuenduse peapuuliigi taimede kasvutingimuste parandamiseks tehtava metsauuenduse keskmiseks hooldamise mahuks on hinnanguliselt 1000 hektarit aastas. Esimesel või teisel aastal hukkunud taimede asemele istutatakse järgmisel aastal täiendavalt peapuuliigi taimi, et tagada piisav algthiedus noorendikuetappi jõudmisel. Täiendamisvajadus on keskmiselt 140 hektaril aastas.

Metsakultuuride rajamisel rakendatakse metsa majandamise eeskirjas kehtestatud minimaalsest nõudest kõrgemat algthiedust, et tagada kvaliteetsete ja kahjustustele vastupidavamate nooredike kasvatamine. Männi istutamise algthieduseks on 3500 tk/ha ning kuuse ja kase istutamise algthieduseks 2000 tk/ha. Pärnumaa metskonnas on prognoositav keskmine taimede vajadus aastas järgmine: 712 000 männitaimet, 290 000 kuusetaimet ning 50 000 kasetaimet.

Pärnumaa metskonna raiesmikud on seni uuenenud keskmiselt 4,4 aastaga: männiga 5,0 aastaga; kuusega 4,3 aastaga; kasega 4,2 aastaga ning haavaga 4,4 aastaga. Metsauuendusalaadest 0,8% (18 ha) on raskete kasvutingimuste tõttu üle 7 aasta uuenemata. Metsauuendusvõtete täiendavat rakendamist on neist aladest kavandatud 9 hektarile.

Uuendusala metsaks ümberarvestamisel taotletakse kvaliteetseid ja kahjustustele vastupidavaid noorendikke. Noorendikud grupeeritakse kvaliteedi alusel järgmiselt:

- Hästi uuenenuks loetakse noorendikud siis, kui peapuuliigi taimede arv hektaril on männi-noorendikel vähemalt 1750 tk/ha, kuusenoorendikel vähemalt 1300 tk/ha, kasenoorendikel vähemalt 1950 tk/ha.
- Rahuldavalt uuenenuks loetakse noorendikud siis, kui peapuuliigi taimede arv vastab metsa majandamise eeskirja minimaalse puuliigiga metsaks arvestamise nõudele. Mändi on vähemalt 1500 tk/ha, kuuske 1100 tk/ha, kaske 1500 tk/ha.
- Minimaalselt uuenenuks loetakse noorendikud siis, kui peapuuliigi taimede arv ei vasta metsa majandamise eeskirja minimaalse puuliigina metsaks arvestamise nõudele, ning ümberarvestamine toimub mitme puuliigi valemil alusel.

Pärnumaa metskonna keskmine noorendike hooldamise vajadus on 1000 hektarit aastas. Maade lisandumisega võib noorendike hoolduse maht mõnevõrra suureneda. Maht on kalkuleeritud lähtuvalt noorendiku arenguklassis olevate puistute mahust ja kasvukohatüüpi-desse jagunemisest. Kasvukohatüübi kasvutingimustest ja noorendiku peapuuliigist lähtuvalt on määratud hooldamiste korduste arv noorendiku arenguklassi vältel.

Järgides RMK valgustusraiate kvaliteedinõudeid, tagatakse:

- Kasvukohale parima koosseisuga ning tüveomadustega puistute kasvatamine.
- Noorendike kiire kasvatamine latimetsaks, tootlikumad ning kahjustustele vastupidavamad tulevikupuistud.
- Puistu optimaalne tihedus harvendusraieks ja puude omavaheline ühtlane vahekaugus, mis võimaldab harvendusraiel kasutada masinraie tehnoloogiat.

Viimase noorendikehoolduse järgselt peetakse sobivaks järgmise tihedusega noorendikke: männikud 3000 tk/ha; kuusikud 2000 tk/ha; kaasikud 2000 tk/ha; haavikud 1500 tk/ha; sanglepikud 2500 tk/ha.

Keskealiste puistute kasvutingimuste parandamiseks teostatakse harvendusraiet.

Harvendusraiet on vaja teha viljakates ja keskmise viljakusega üldjuhul 30–80-aastastes männikutes, 30–60-aastastes kuusikutes, 25–45-aastastes haavikutes ja 25–55-aastastes teiste lehtpuude puistutes, mille täius on 80 või suurem. Harvendusraieid kavandatakse kolme-aastaste perioodide kaupa, lisades igal aastal juurde ühe aasta mahu. Kiirelt kavandatakse raiet kõrge täiusega ($T \geq 100$) puistud, kuna puistu kõrge tihedus vähendab puude elusvõra pikkust ning halvendab puude kasvutingimusi. Keskmiseks harvendusraiate vajaduseks hinnatakse 780 hektarit aastas. Tabel 14 kirjeldab harvendusraiate potentsiaalset aastamahtu olemasolevate metsainventeerimisandmete põhjal. Seoses maade lisandumisega prognoositakse harvendusraiate vajaduse mõningast suurenemist.

Tabel 14. Harvendusraiate potentsiaalne aastamaht (seisuga 31.03.2012)

Peapuuliik	Aastane raiemaht	
	Pindala (ha)	Tagavara (tm)
Mänd	160	9 716
Kuusk	237	13 872
Kask	362	18 509
Haab	3	135
Sanglepp	12	779
Kokku	774	43 011

Sanitaarraiate teostamise eesmärgiks on eemaldada metsast nakkusallikaks olevad või kahjurite paljunemist soodustavad puud, samuti tuleb raiuda puidu kasutamisel ohuallikaks mitteolevad surevad või surnud puud, juhul kui see ei ohusta bioloogilist mitmekesisust. Üldjuhul kavandatakse ja teostatakse sanitaarraiet siis, kui väljaraie vajadus on suurem kui 10 tm/ha. Pärnumaa metskonna hinnanguline sanitaarraiate vajadus on 1500 tm aastas.

Raiete teostamisel kevad-suvisel perioodil (15.04–15.06) rakendatakse sellist tööde teostamise strateegiat, mille puhul oleks tagatud linnustiku ning loomastiku kaitse tundlikul pesitsus- ja poegimisperioodil, metsamuldade vee- ja toiterežiimi kaitse ning minimeeritud seenhaiguste levikuohu.

Metsakaitseliste tööde teostamise eesmärgiks on metsa tervisliku seisundi halvenemise vältimine ennetavate abinõude rakendamise kaudu. Metsakaitseline tegevus seisneb ka selliste metsakasvatustlike võtete rakendamises, mis tagavad metsade hea seisundi ja keskkonna saastatuse vähenemise.

Männikärsaka tõrjet mürkkeemikaalidega kasutatakse metsas üksnes alternatiivsete võimaluste puudumisel ja olulise kahjustuse korral. Männikärsaka kahjustusohu vähendamiseks töödeldakse taimed taimlas kemikaaliga.

Keskkonnaministri määрусega „Nõuded tuletõkestusribade ja -vööndite rajamise ning tuletõkestusriba ja -vööndi kohta” on fikseeritud järgmine põhimõte: metsa tuleohtlikkust hindab omanik ja määrab selle põhjal tuletõkestusribade ja -vööndite rajamise vajalikkuse. Pärnumaa metskonna tuleohtlikud alad, tuletõkestusribade ja -vööndite rajamine ning hooldamine on määratletud metsaülevaate käskkirjaga. Pärnumaa metskonnas teostatakse aastas 25 kilomeetrit tuletõkestusribade hooldamist, Surju metsandikus.

Pärnumaa metuskonna territooriumil peetakse vajalikuks 47 tuletõrje veevõtukoha olemasolu. Nendest 14 korrastati 2011. aastal ning 2012. aasta tööplaanis on veel 14 veevõtukoha uuendamine. Kõik veevõtukohad on metsas tähistatud siltidega, millel on määratletud veevõtukoha hinnanguline mahutavus. Järgnevatel aastatel hooldatakse veevõtukohtasid süstemaatiliselt.

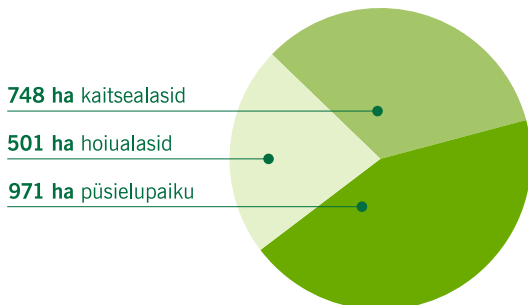
Metsatulekahjude korral toimub koostöö Päästeametiga hädaolukordade lahendamise plaani alusel. Iga omavalitsuse territooriumil on määratud üks metuskonna töötaja, kelle telefon on tuleohtlikul ajal ööpäevaringselt sisse lülitatud. RMK tagab päästeasutusele riigimetsas metsakustutustööde juhtimiseks vajalike metsamajanduskava planšettide, puistuplaanide ning kaartide olemasolu paberkandjal või elektrooniliselt; täpsustab päästeasutusele võimalusel metsatulekahju asukohta, edastab kogutud andmed päästeasutusele ning määrab riigimetsas hädaolukorra lahendamise juhtimisstruktuuri esindaja; edastab igal aastal informatsiooni veevõtukohtade ja kontaktisikute kohta; nõustab ja abistab päästeasutust metsakustutustööde teostamisel riigimetsas muul viisil.

3.3. Looduskaitse

Keskkonnaregistri andmetel kavandatakse Pärnumaa metuskonna maadele uusi kaitse- ja hoiualasid ning püsielupaiku kogupindalal 2220 hektarit. Kavandatavatest kaitsealadest suure osa moodustavad sooelupaigad, mille pindalast annab ülevaate joonis 23.

Lisaks moodustab metuskonna maadest 134 hektarit nn vari-Natura ala, kus puudub seadusest tulenev majandamispiirang. Nendel aladel on vaja täpsustada, kas kaitseväärtused on ka tegelikult olemas. Sõltuvalt inventuuri tulemustest, võidakse ka nendel aladel uusi kaitsealasid moodustada. RMK on võtnud vabatahtliku kohustuse hoiduda nendel aladel majandustegevusest.

Joonis 23. Kavandatavate kaitsealade pindala (ha)

Vääriselupaigad on majandatavas metsas asuvad ja kaitset väärivad alad. RMK hoiab ja kaitseb hea tahte põhimõttel ka kaitsealade piiranguvööndites asuvaid vääriselupaiku, mida ametlikult vääriselupaikadeks ei loeta. Lisanduvate maade metsakorraldusliku inventeerimise käigus hinnatakse loodusväärtuste olemasolu ja korraldatakse vajadusel vääriselupaikade kaitse alla võtmine. Samuti hinnatakse ja korrastatakse vääriselupaikade andmekogu iga-aastaste metsainventeerimiste käigus.

Lähiaastatel koostatakse Pärnumaa metskonna maadele jäävatele kaitse- ja hoiualadele 8 uut kaitsekorralduskava, millest annab ülevaate tabel 15. Kaitsekorralduskavades kirjeldatakse kaitseväärtuste säilimiseks ja kaitse-eesmärgi saavutamiseks vajalike looduskaitsetööde mahtu.

Tabel 15. Kavandatud kaitsekorralduskavad

Ala tüüp	Ala nimetus
Looduskaitseala	Kabli, Nigula, Sookuninga
Maastikukaitseala	Järveotsa, Pärnu
Hoiuala	Kikepera, Reiu jõe, Uulu-Võiste

Kaitsekorralduskavad peavad andma sisendi RMK poolt tehtavate looduskaitsetööde nimekirja. Olemasolevate kaitsekorralduskavade põhjal on lähiaastatel plaanis teha töid järgmiselt: koosluste taastamist ja hooldamist 14 objektil, liikide elupaikade hooldust 3 objektil, hooldustöid 4 kaitstaval üksikobjektil ja pargis. Kokku tehakse looduskaitsetöid 10 kaitstaval loodusobjektil. Kaitseplaneerimise kavades kirjeldatud üldised tegevused konkretiseeritakse RMK poolt, täpsustakse töö sisu ja maht ning tellitakse vajadusel täiendavad taastamiskavad ja ekspertiisid. Kaitsealade taristut (metsateed, truubid, sillad) rekonstrueeritakse mahus, mis on kooskõlas pärandkoosluste hooldamise vajadusega.

Metskonna maadel inventeeritud kaitsealadel asuvate poollooduslike koosluste kogupindala on 35 hektarit. Tehakse koostööd rentnikega kaitsealadel asuvate poollooduslike koosluste soodsa seisundi saavutamiseks võimalikult suurel pindalal. Kestliku koostöö aluseks on RMK ja rentniku vahel sõlmitav pikaajaline maarendileping.

3.4. Metsaparandus

Pärnumaa metskonna prognoositav metsakuivendussüsteemide uuendamise või rekonstrueerimise mahu vajadus on keskmiselt 1700 hektarit aastas. Arvestades keskkonnakaitseliste piirangutega aladele jäävate kuivendussüsteemide olemiga, võimaldab selline tööde maht lõpetada rekonstrueerimis- ja uuendustööd 15–20 aastaga.

Rekonstrueeritud või uuendatud metsakuivendussüsteemide hooldust korraldatakse 5–7-aastase perioodi järel. Arvestades eeltoodud põhimõtet, on Pärnumaa metskonna keskmine metsakuivendussüsteemide hooldusvajadus keskmiselt 1000 hektarit aastas.

Metsakuivendussüsteemide majandamisel rakendatakse järgmist strateegiat:

- RMK ei raja üldjuhul uusi kuivendussüsteeme, vaid teostab olemasolevate hooldamist, uuendamist ja rekonstrueerimist.
- Kuivendussüsteemi projekteerimisele eelnevalt koostatakse keskkonnamõjude analüüs, mille tulemusi ja võimalikku keskkonnamõju leevendavad meetmed lülitatakse projekti koosseisu.
- Kuivendusobjekti rekonstrueerimisprojekti koostamisel vaadatakse üle ala tervikuna ning planeeritakse korrastamiseks vajalikud tegevused. Sealjuures arvestatakse metsa iseloomu, tuleohtlikkust, kaitstavaid loodusobjekte ja teisi kaitseväärtusi, kuivenduskraavide seisukorda ja olemist, metsamajanduse intensiivsust objekti alal ja selle naabruses, puidu kokkuveo-võimalusi ja metsasihtide seisukorda, metsateede seisukorda ja puidu väljaveovõimalusi.
- Seisundist lähtuva pingerea alusel rekonstrueeritakse esmajärjekorras kuivendussüsteemid, kus kraavide kuivendusvõime on oluliselt langenud ja viljakatel soomuldadel paiknevad kuivendussüsteemid, kus kasvavad okaspuu enamusega puistud.
- Metsakuivendussüsteemide rekonstrueerimis- või uuendustööde aluseks on objektide nimekiri viie aasta mahus, mida igal aastal aastamahu lisamisega täiendatakse.
- Kuivendussüsteemi rekonstrueerimisel taastatakse kuivendusobjektile olemasolev kraavivõrk esialgsel kujul. Juhul kui varasema süsteemi ehitamisel oli tehtud vigu, mille tõttu jääb vesi kraavidesse seisma ja tekitab mingil metsaosal liigvett või üleujutusi, muudetakse olemasolevate kraavide parameetreid või plaanilahendust.
- Objekti piires taastatakse reeglina kõik olemasolevad kraavid. Taastamata võidakse jätta kvartalisised kraavid, mis on süsteemi toimimise tagamiseks asendatavad kvartali sihtidel paiknevate või sinna rajatavate kraavidega.
- Kvartalisisesid kraave ei taastata, kui need ei ole süsteemis eesvooluks, ei oma tähtsust kuivendajana ega puidu kokkuveo seisukohast, või kui kraavid läbivad sõnajala ja lodu kasvukohatüüpe.
- Metsakuivendusobjekti rekonstrueerimisel projekteeritakse vajadusel uusi kraave metsa-kvartalite sihtidele, parandamaks metsa majandamise tingimusi ning vähendades koormust metsakvartali-sisestele või teistele metsakvartalite sihtidele.

- Uute kraavide projekteerimisel metsakvartali sihtidele ja metsakvartali-siseste kraavide pikendamisel on tingimuseks, et rajatavad või pikendatavad kraavid ei mõjuta seni olemas-olevast kraavivõrgust mõjutamata märgade metsade algselt säilinud looduslikku veerežiimi. Uute kraavide keskkonnamõjude analüüsiks kaasatakse eksperte. Keskkonnamõjude analüüsi käigus kaalutakse alternatiive.
- Metsakvartalite siseselt üldjuhul uusi kraave ei projekteerita. Metsakvartalite siseselt võib tekkida juba olemasolevate kraavide pikendamise vajadus juhul, kui sellega on võimalik parandada varasema projekti olulisi vigu, tagada metsakuivendussüsteemi parem toimimine, oluliselt parandada metsa majandamise tingimusi ning vältida metsamullastiku kahjustusi puidu kokkuveol.

Optimaalseks teedevõrgu tiheduseks loetakse 1,20–1,50 km/100 ha metsamaa kohta ja maksimumne kokkuveokaugus ei ületa üldjuhul 800 meetrit. Arvestades sellega, et suur osa Pärnumaa metskonna hallatavast metsamaast on kaetud erinevate keskkonnakaitseliste piirangutega, on praegune teedevõrk optimaalsele lähedane. Pärnumaa metskonna prognoositav metsateede uuendamise ja rekonstrueerimise maht on keskmiselt 25 kilomeetrit aastas. Metsateede hooldustöid teostatakse perioodiliselt, vastavalt kehtestatud metsateede seisundinõuetele.

Metsateede majandamisel rakendatakse järgmist strateegiat:

- Metsatee on riigi omandisse jäetud maal paiknev riigimetsa majandamiseks kasutatav tee. Metsateed võib kasutada igaüks juhul, kui riigimetsa majandamist korraldav isik või riigiasutus ei ole metsateed või selle osa sulgenud või seal liiklust piiranud.
- Metsateid kasutatakse üldjuhul metsamajanduslike tööde teostamiseks, ligipääsu tagamiseks metsatulekahjude puhul, maaparandussüsteemide hoiu tagamiseks, looduskaitsealade teenindamiseks ja puhkemajanduse korraldamiseks.
- Metsateed registreeritakse riiklikus teeregistris ja tähistatakse nime või tähisega. Järgnevate aastate jooksul tähistatakse metsateed nimeviitadega.
- Vajadusel sõlmitakse omavalitsustega kokkuleppeid metsatee avalikku kasutusse andmiseks ja sellega kaasnevate hoolduskohustuste üleandmiseks.
- Sõlmitakse kokkulepped erateede omanikega nendele kuuluvate teeosade kasutamiseks ja võetakse sellega kohustus teehoiu korraldamiseks.
- Metsateed on jaotatud järkudesse, lähtuvalt metsamaterjali väljaveokoormusest. Väljaveokoormusi hinnatakse perioodiliselt ning sellest tulenevalt täpsustatakse ja muudetakse metsateede järkusi.
- Metsatee seisundinõuetele vastavuse tagamine on kohustuslik. Metsateede süsteemse hooldamisega tagatakse igale teele vastava järgu seisunditase.
- Juhul kui tee on amortiseerunud ja seisundinõuded ei ole hooldamisega saavutatavad, teostatakse rekonstrueerimis- või uuendamistööd.

- Metsateel, millel ei ole tagatud nõutav seisunditase ning kus seetõttu on ohutu liiklemine raskendatud, samuti teelõigul, kus liiklemine on metsamajanduslike tööde tõttu ohtlik, tähistatakse see teelõik vastavate liikluskorraldusvahenditega. Juhul kui tähistamisega ei ole võimalik luua tingimusi ohutuks liiklemiseks, metsatee suletakse.

Metsateede ehitus- ja hoiutöödeks tarviliku ehitusmaterjali vajaduse katmiseks on RMK taotlenud Pärnumaa metskonna territooriumil 2 maavara kaevandamise luba:

- Massiaru liivakarjäär, Häädemeeste vallas, pindalaga 22 hektarit, kaevandatava varuga 823 000 m³, lubatud maksimaalse aastatoodanguga 38 000 m³, kaevandamisloa kehtivusega aastani 2032.
- Taganõmme liivakarjäär, Saarde vallas, pindalaga 12,7 hektarit, kaevandatava varuga 492 000 m³, lubatud maksimaalse aastatoodanguga 35 000 m³, kaevandamisloa kehtivusega aastani 2021.

3.5. Puhkevõimalused

Uued arengud on kavandatud Pärnumaa puhkealale külastuskorralduskavadega aastateks 2012–2016. Pärnumaa puhkealale territoriaalseid muutusi kavandatud ei ole, loodusala kasutusvajadusest tulenevalt on võimalikud muudatused objektide arvus ja iseloomus. RMK puhkealade ja kaitsealade looduses liikumist hõlbustav taristu võimaldab erinevate alade võimalusi looduses liikumise võrgustiku abil siduda. 2012. aastal kavandataksegi teiste metskondade seas ka Pärnumaa metskonna territooriumit läbiva, mööda loodusradu ja üldkasutatavaid teid kulgeva Eestit põhjast edelasse läbiva Matkatee tähistamine.

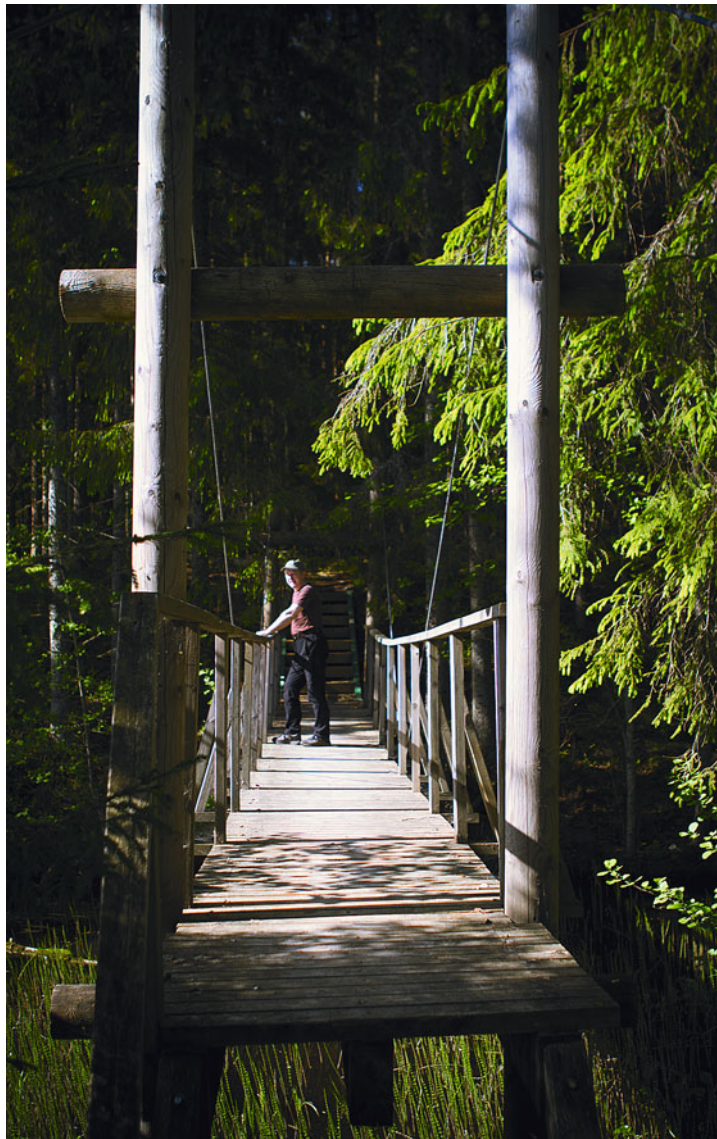
Loodusala rekreatiivsete väärtuste säilitamiseks on vajalik metsamajanduslike tööde kavandamisel ja teostamisel arvestada vastava metsakasutusviisi vajadustega.

Raiete planeerimisel kooskõlastatakse loodushoiuosakonnaga teenindus- ja huvitsoonis kavandatavad raied. Eriti hoolikalt peab vaatlema telkimis-, lõkke- ja parkimisplatside äärseid ja teede ning matkaradade äärsete metsade majandamisega seonduvaid töid, kuna raiumisega võib nende alade rekreatiivne väärtus kahaneda. Oskusliku raiete kavandamisega saab aga metsade rekreatiivset väärtust, eriti palumännikutes, oluliselt tõsta.

Enamik nõmme- ja palumännikuid on olnud aastakümneid väga intensiivselt kasutatavad puhkemetsad. Sellest asjaolust tingituna on palju uuritud nende metsade kasutusest tulenevaid probleeme, tehtud ettepanekuid ja soovitusi erinevate majandamisvõtete kasutamiseks. Uuringute tulemusena on välja töötatud Edela-Eesti rannikumännikute uuendusraiate tegemise konkreetsed põhimõtted (Örd, A. „Kaitsemetsad ja nende majandamine Eestis”. Tartu 2000.).

Üldreeglina soovitatakse puhkeala teenindus- ja huvitsoonide majandamisel eelistada turbe- ja valikraieid, mis tagavad puhkemetsade püsimeetsana säilimise.

foto: RANDO KALL

RAE JÄRVE MATKARADA.

Rannaalade metsi on majandatud ligi sajandi vältel reeglina turbe- ja valikraie-süsteemiga. Lisaks muudele positiivsetele omadustele (säilitatakse looduslik mitmekesisus, metsade puhke-majanduslik ilme jne) on selliselt majandatavad metsad ka suhteliselt tormikindlad.

Puhkeala varutsoonis olevad raied ei kuulu loodushoiuosa-konnaga kooskõlastamisele, kuid ka varutsooni metsi tuleks käsitleda kui potentsiaalseid aktiivselt kasutatavaid puhkemetsi.

Kõik puhkeala tsoonidesse kavandatud raied tehakse maastikku sobitades. Raietööde aeg valitakse nii, et võimalikult vähem häirida looduses viibijaid ja kahjustada rekreatsiooniks sobivat keskkonda.

3.6. Jahindus

Riigimaa jahinduslikuks kasutamiseks andmisel lähtutakse põhimõttest, et jahipidamine on üks metsa kasutamise viise, mille korraldamisel peab olema tagatud metsaelustiku mitmekesisuse säilimine, metsa tootlikkuse kasv, uuenemisvõime ja elujõulisus.

Ollakse seisukohal, et seadusega peab olema tagatud sisuliselt töötav regulatsioon maaomaniku esindaja ning jahipiirkonna kasutaja vahelise suhte toimimiseks lepingulisel alusel: maaomanik ei soodusta oma tegevusega ulukikahjustuste tekkimist ja jahipiirkonna kasutaja hoiab ära ülemäärased ulukikahjustused.

Pärnumaa metskonna hallatavad riigimaad on antud jahihühenduste kasutusse 12 jahipiirkonnana, kokku 67 839 hektarit. Riigimaa jahinduslikuks kasutamiseks andmisel sõlmitakse jahipiirkondade kasutajatega uued lepingud järgmiste põhimõtete alusel:

- Määratletakse täpselt jahimaa kasutamist kitsendavad alalised või ajutised territoriaalsed piirangud – looduskaitsealised, puhkealadega ja metsa majandamisega seonduvad piirangud.
- Järjepidevalt hinnatakse sõraliste kahjustusi metsauuendusladel ja noorendikes, teavitades jahipiirkondade kasutajaid ülemääraste kahjustuste tekkimisest.
- Jahipiirkondade kasutajaid teavitatakse koprakahjustuste ohust ja koprakahjustustest, kahjustuste likvideerimiseks püstitatakse tähtajad.
- Lepinguga reguleeritakse ulukihoolde tingimusi ja kooskõlastatakse rajatiste asukohad.
- Jahipiirkonna kasutajale pandud kohustuste süstemaatilise mittetäitmise korral algatatakse jahipiirkonna kasutaja väljavahetamine.

Pärnumaa metskonna hallataval maal on RMK kasutuses Kilingi-Nõmme jahipiirkond, kokku 28 226 hektarit, mille kasutusse andmisel rakendatakse järgmisi põhimõtteid:

- RMK kasutuses olevates jahipiirkondades pakutakse enampakkumiste alusel jahipidamisvõimalusi 3–5-aastaste perioodide kaupa.
- RMK kasutuses olevates jahipiirkondades jagatakse enampakkumiste tulusid teiste maaomanikega, kes võimaldavad oma maalidel jahti pidada.
- Koprakahjustuste ennetamiseks ja likvideerimiseks kehtestatakse jahipidamisõiguse kasutajatele konkreetset kohustused.
- Jahipidamisõiguse kasutajatele kehtestatakse konkreetset kohustused väikekiskjate arvukuse reguleerimiseks.
- Omanikujärelevalve tõhusamaks teostamiseks rakendatakse uuenduslikke meetmeid.

Jahinduslikel teemadel on maaomaniku esindajaks maakonnas metsaülem. Maaomaniku ning jahipiirkonna kasutaja vahel sõlmitud lepingu tingimuste täitmise kontrollimiseks ning analüüsimiseks arendab RMK jahihaldust.

3.7. Uuendusraied ja metsa vanuselise struktuuri muutused

Pärnumaa metaskonna uuendusraiete maht on kavandatud eraldi männikutele, kuusikutele, kaasikutele, haavikutele, sanglepikutele ja hall-lepikutele kolme majandamiskategooria lõikes:

- Majandatavad metsad.
- Majanduspiirangutega metsad väljaspool kaitstavaid loodusobjekte.
- Majanduspiirangutega metsad kaitstavatel loodusobjektidel – piiranguvööndid ja nendega võrdsustatud alad.

Uuendusraiete arvestuses ei osale 5a boniteedi puistud.

Uuendusraiete maht on kavandatud pindalaliselt. Tagavara on arvutatud vastava peapuuliigi küpsete puistute keskmiste hektaritagavarade kaudu. Uuendusraied pole jagatud lage- ja turbe-raieks. Teoreetilised langid on arvutatud vastavalt metsakorralduse juhendile viie meetodi järgi:

- Ühtlase kasutuse lank – ühtlane raie vastava puuliigi kogu raieringi jooksul.
- Küpsuslank – hetkel küpsete metsade ühtlane raie 10 eeloleva aasta jooksul juurdeküpsemist arvestamata.
- Esimene vanuslank – hetkel küpsete ja valmivate metsade ühtlane raie 20 eeloleva aasta jooksul.
- Teine vanuslank – hetkel küpsete, valmivate ja eelvalmivate metsade ühtlane raie 30 eeloleva aasta jooksul.
- Integraallank – mittelineaarne meetod, mis arvestab paindlikult ebaühtlase vanuselise jaotuse iseärasustega.

Valitud lank on määratud ekspertotsusena, mis arvestab konkreetse puuliigi vanuselist jaotust.

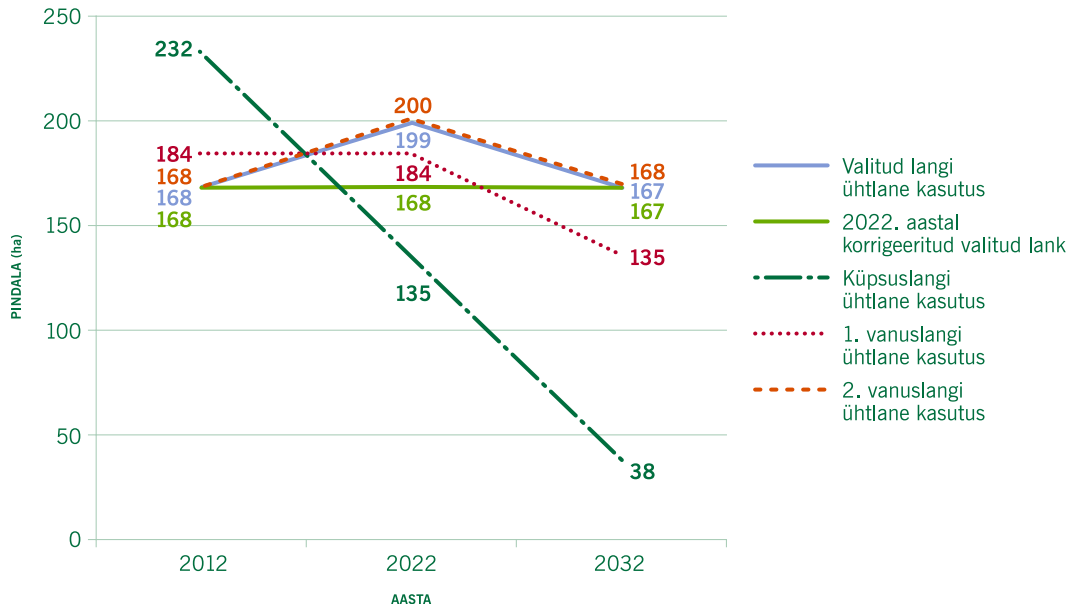
Tabel 16. Uuendusraie langiarvutus majandatavates metsades (ha)

Puuliik	Langiarvestuse pindalad					Valitud lank
	Ühtlase kasutuse lank	Küpsuslank	1. vanuslank	2. vanuslank	Integraallank	
Mänd	97	232	184	168	143	168
Kuusk	73	35	32	35	69	33
Kask	178	335	263	207	221	255
Haab	12	28	14	10	24	22
Sanglepp	5	15	10	7	8	11
Hall lepp	2	4	3	2	3	4
Kokku	367	649	506	429	468	493

Pärnumaa metaskonna küpsete männikute rohkuse tõttu on männikutes kõige suurem küpsuslank. Ühtlase kasutuse lank on ebaühtlase vanuselise jaotuse tõttu ligi kaks ja pool korda väiksem. Arvestades männikute puidukvaliteedi suhteliselt head säilimist peale küpsusvanuse saavutamist, on valitud langiks võetud 2. vanuslank, ehk küpsete ja juurdeküpsevate metsade ühtlane kasutus on venitatud 30 aasta peale. Raiudes 20 aasta jooksul ühtlaselt 168 ha aastas, langeb raiutavate küpsete metsade pindala 2320 ha-lt 1670 hektarile. Kui raiuda 20 aastat järjest hetke küpsuslanki, oleks 20 aasta pärast küpsete männikute jääk vaid 380 ha.

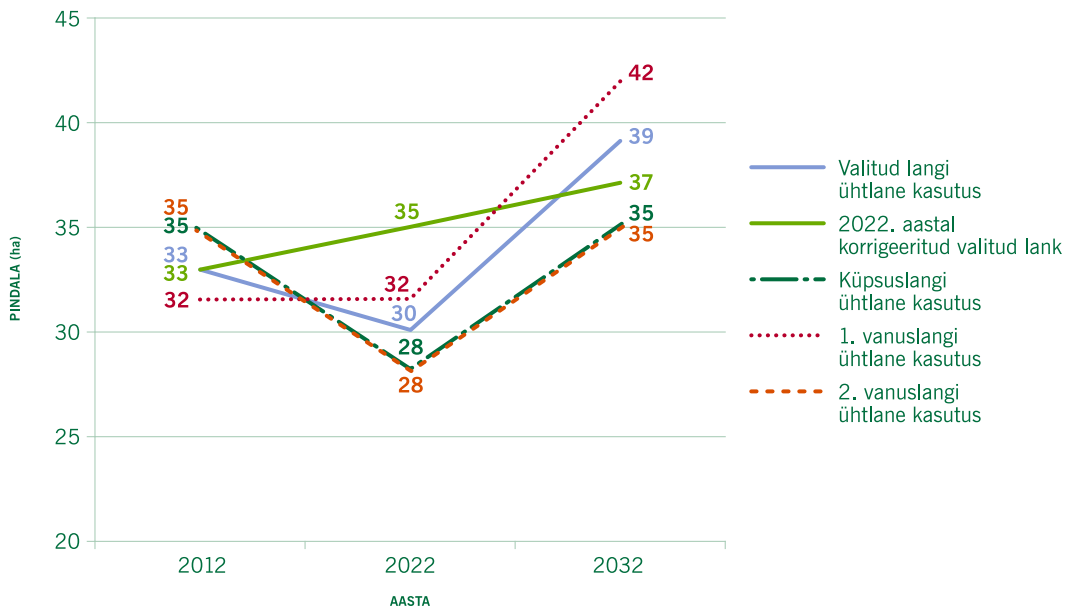
Joonistel 24, 25 ja 26 on näha, missugused oleksid küpsuslanki väärtused männikutes, kuusikutes ja kaasikutes 10 ja 20 aasta pärast juhul, kui joonisel toodud lanke raiutakse ühtlaselt 10 või 20 aastat järjest. Erandiks on 2022. aastal korrigeeritud lank, kus aasta 2022 numbriline väärtus tähistab uuesti valitud lanki aastal 2022.

Joonis 24. Männikute langivalikute võrdlus majandatavates metsades (ha)

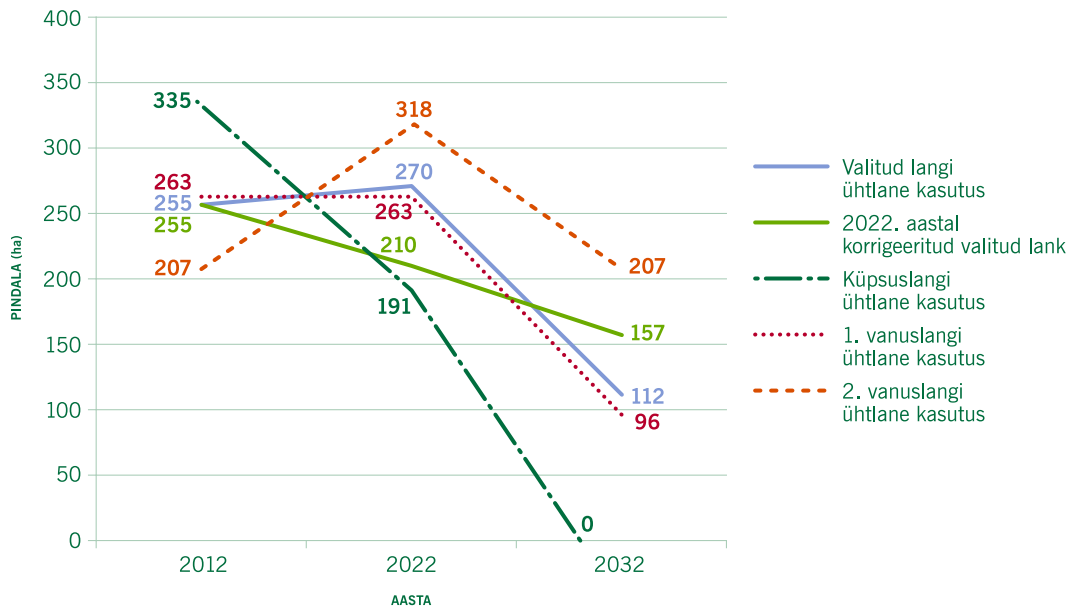
Pärnumaa metskonna kuusikutes on küpseid metsi suhteliselt vähe, ühtlase kasutuse lank on kaks korda suurem, kui küpsuslank, mis tuleneb 30–60aastaste metsade rohkusest. Samas on küpsuslank ja vanuselangid võrdsed, mis tagab järgmise 20 aasta ühtlase kasutuse. Pärast seda hakkab raiemaht kuusikutes kiiresti kasvama.

Joonis 25. Kuusikute langivalikute võrdlus majandatavates metsades (ha)

Kaasikute vanuseline jagunemine on veelgi ebaühtlasem kui männikutel. Uuendusraie arvestuses osalevatest kaasikutest moodustavad küpsed metsad tervelt 25% kase metsamaa üldpindalast. Arvestades puidu kvaliteedi langust, on kahanev lank paratamatu. Valitud langiks on 2. vanuslangi poole kalduv 1. vanuslangi lähedane lank. Kui raiutaks küpsuslanki, lõpeksid küpsed kaasikud juurdeküpsemist arvestades 17 aastaga. Raiudes esimesed 10 aastat 255 ha aastas ja järgmised 10 aastat 210 ha aastas, on 20 aasta pärast küpsete kaasikute jääk 1570 ha.

Joonis 26. Kaasikute langivalikute võrdlus majandatavates metsades (ha)

Majanduspiirangutega metsade raievõimalused on märksa väiksemad, kui majandatavates metsades.

Tabel 17. Uuendusraie langiarvutus majanduspiirangutega metsades väljaspool kaitstavaid loodusobjekte (ha)

Puuliik	Langiarvestuse pindalad					Valitud lank
	Ühtlase kasutuse lank	Küpsuslank	1. vanuslank	2. vanuslank	Integraallank	
Mänd	7	19	14	12	10	12
Kuusk	8	3	3	3	8	3
Kask	24	41	34	27	30	33
Haab	1	3	2	1	3	2
Sanglepp	1	4	2	1	2	3
Hall lepp	1	4	2	2	3	3
Kokku	42	74	57	46	56	56

Kaitstavatel loodusobjektidel paiknevate majanduspiirangutega metsade teoreetiline raievõimalus on suur, kuid looduskaitseadusest ja teistest õigusaktidest tulenevad piirangud ei võimalda puiduressurssi kasutada. Seetõttu on kavandatavaks raiemahuks võetud ligikaudu 1/10 lankide keskmisest, millest annab ülevaate tabel 18. Valdavalt saab neis metsades teha vaid kaitse eeskirjades lubatud turberaieid.

Tabel 18. Uuendusraie langiarvutus majanduspiirangutega metsades kaitstavatel loodusobjektidel (ha)

Puuliik	Langiarvestuse pindalad					Valitud lank
	Ühtlase kasutuse lank	Küpsuslank	1. vanuslank	2. vanuslank	Integraallank	
Mänd	49	151	106	92	76	10
Kuusk	17	12	10	10	18	1
Kask	63	109	94	80	83	8
Haab	3	9	4	3	7	1
Sanglepp	2	6	4	3	3	
Hall lepp	1	3	2	2	2	
Kokku	135	290	220	190	189	20

Tabelis 19 on toodud Pärnumaa metskonnas aastateks 2012–2031 kavandatud uuendusraie pindalade ja tagavarade kokkuvõte.

Tabel 19. Kavandatud keskmine uuendusraiete maht aastas (ha)

Puuliik	Aastateks 2012–2021 keskmiselt aastas						Aastateks 2022–2031 keskmiselt aastas	
	Majandatavad metsad		Majanduspiirangutega metsad		Kokku			
	Pindala (ha)	Tagavara (tm)	Pindala (ha)	Tagavara (tm)	Pindala (ha)	Tagavara (tm)	Pindala (ha)	Tagavara (tm)
Mänd	168	51 000	22	6 800	190	57 800	190	57 800
Kuusk	33	9 900	4	1 300	37	11 200	39	11 800
Kask	255	73 100	41	11 900	296	85 000	251	72 100
Haab	22	7 200	3	1 100	25	8 300	9	3 100
Sanglepp	11	3 000	3	900	14	3 900	10	2 800
Hall lepp	4	800	3	500	7	1 300	5	800
Kokku	493	145 000	76	22 500	569	167 500	504	148 400

Foto: RANDO KALL

SPETSIALIST SAIME UUSMA, MÕÖTMISE TEOSTAMINE, ORAJÕE METSANDIK.

Joonistel 27, 28 ja 29 on toodud männikute, kuusikute ja kaasikute metsamaa vanuseline jaotus 10 ja 20 aasta pärast, arvestades metsade loomuliku vananemist ning kavandatud uuendusraiate mahtu. Arvutused on tehtud eeldusel, et majanduspiirangud ei muutu ja raiutud metsad uuendatakse või uuenevad kasvukohatüübile kõige sobivama puuliigiga.

Järgmise kahekümne aasta jooksul ühtlustub männikute vanuseline jaotus. Väheneb 60–100-aastaste metsade suur ülekaal, mis asendub 70–120-aastaste männikute ühtlasema jaotusega. Kasvab nii noorendike kui vanade männikute osakaal rangelt kaitstavate metsade arvel.

Joonis 27. Männikute vanuselise jagunemise muutumine aastatel 2012–2032 (ha)

Kuusikutes kasvab keskealiste metsade vananedes küpsete metsade osatähtsus. Noorte kuusikute lisandumine väheneb, kuna kasvab männiga uuendatavate alade osatähtsus. Suureneb rangelt kaitstavate väga vanade kuusikute osakaal.

Joonis 28. Kuusikute vanuselise jagunemise muutumine aastatel 2012–2032 (ha)

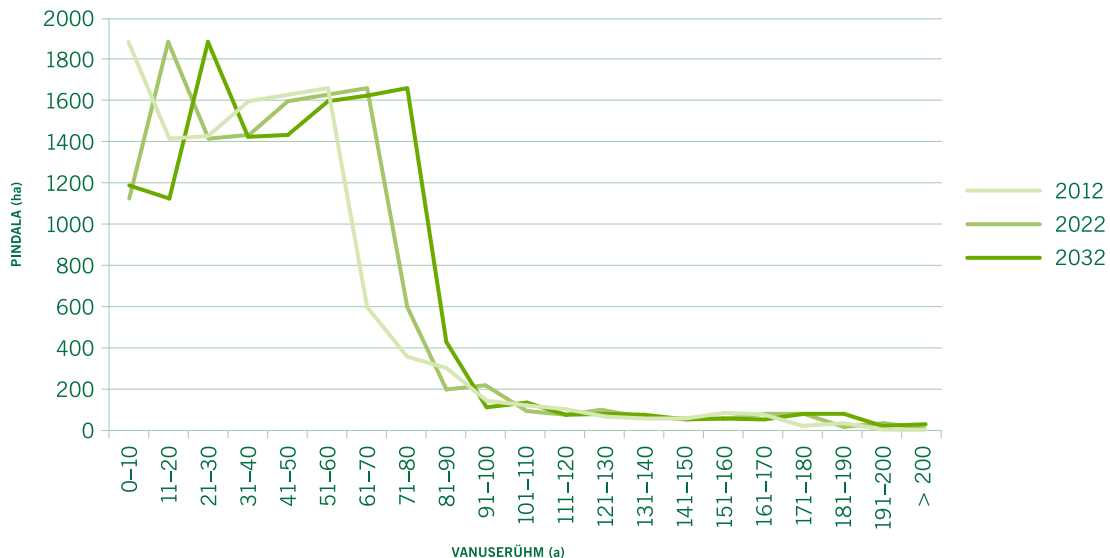
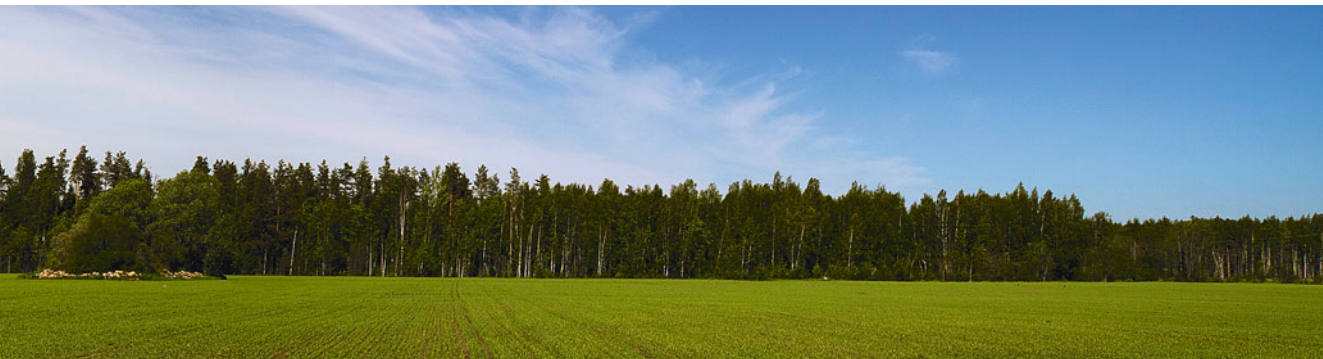
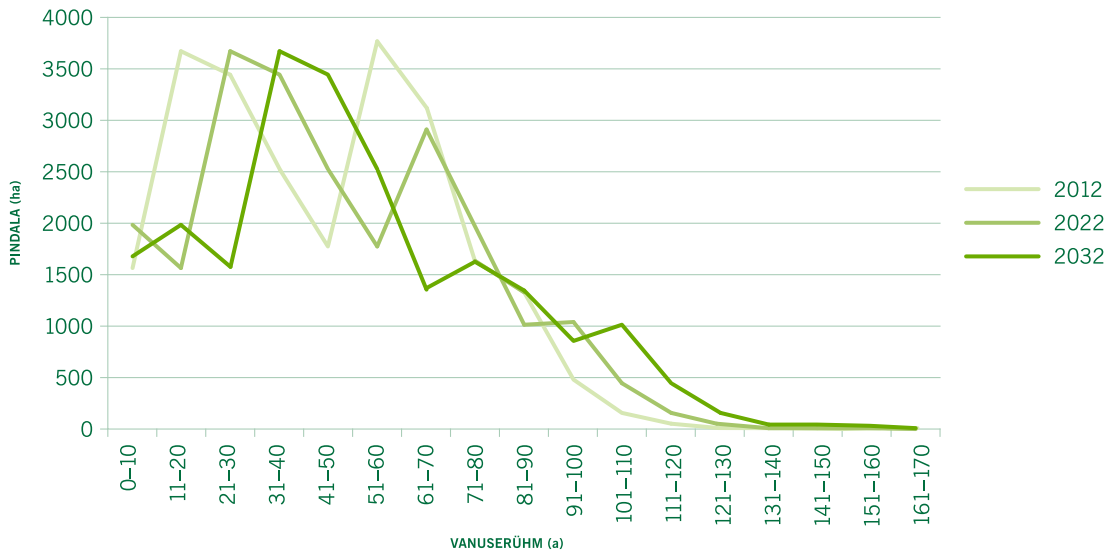

foto: RANDO KALL

Kaasikutes raiutakse järgmise 20 aasta jooksul suur osa hetkel 60–70-aastastest metsadest ning vanemate kaasikute vanuseline jaotus ühtlustub. Samas on peale kasvamas uued keskealsed kaasikud. 20 aasta pärast on valdav osa kaasikutest 30–50-aastased. Kasega uuenevate metsade pindala jääb samaks.

Joonis 29. Kaasikute vanuselise jagunemise muutumine aastatel 2012–2032 (ha)

PANORAAM METSAST, LAIKSAARE METSANDIK.

3.8. Aastane puidukasutuse maht

Pärnumaa metstkonna prognoositavast aastasest puidukasutuse mahust annab ülevaate tabel 20.

Tabel 20. Aastane keskmine puidukasutuse maht (tm)

Raieliik	Maht (tm)
Uuendusraie	148 000
Harvendusraie	40 000
Sanitaarraie	1 500
Trassiraie ja raadamine	800
Kokku	190 300

Sellest mahust on prognoositavalt 45% palki, 38% paberipuitu ja 17% küttepuitu. Kasvukohtadesse jaotumise alusel tehtud analüüsist lähtuvalt on võimalik kasutada 10% uuendusraiete, trassiraiete ja raadamistega kaasnevaid raidmeid, prognoosi kohaselt keskmiselt 3400 tm aastas.

3.9. Piirangute mõju puidukasutuse mahule ja tuludele

Pärnumaa metstkonnas on metsamajanduslikuks kasutamiseks 33 286 hektarit majandatavat ning 15 519 hektarit majanduspiirangutega metsa. Jätkuva ja ühtlase metsakasutuse korral, arvestades seniseid õigusaktidega seatud piiranguid, saaks igal aastal müüa uuendus- ja harvendusraietest 190 000 tm metsamaterjale, prognoositava müügisummaga 6,6 miljonit eurot.

Eesti metsanduse arengukavas aastani 2020 toodud analüüsi kohaselt annab iga tihumeeter töödeldud puitu riigikassasse 8,9 eurot mitmesuguseid makse. Seega toob Pärnumaa metstkonna puidu müügimaht riigikassasse arvestuslikult 1,7 miljonit eurot aastas. Iga tihumeetri puidu töötlemisega luuakse 34,5 eurot lisandväärtust. Seega loob Pärnumaa metstkonna puidu müügimaht lisandväärtust 6,6 miljonit eurot aastas.

Pärnumaa metstkonnas on 31.03.2012 seisuga looduskaitseliste piirangute tõttu metsa-majanduslikust kasutusest välja lülitatud 20% ehk 12 222 hektarit rangelt kaitstavat metsa. RMK mõistab nende metsade ja kaitsemeetmete tähtsat rolli keskkonna ja mitmekesisuse kaitsmisel, kuid järgnevalt peetakse vajalikuks analüüsida nende kaitsemeetmete maksumust ja majanduslikku mõju.

Pärnumaa metstkonna rangelt kaitstavate metsade pikaajalise puidutoodangu analüüsist nähtub, et igal aastal jääb puidukasutusse tulemata 42 000 tihumeetrit metsamaterjale. Metsamaterjalide keskmiseks müügihinnaks prognoositakse 1,5 miljonit eurot aastas. Seda arvestades jääb rangelt kaitstavast metsast kasutusse võtmata puidu arvelt riigikassasse maksude näol tulemata 377 000 eurot aastas ja metsatööstuses loomata lisandväärtust 1,5 miljoni euro eest aastas.

Arvestades Pärnumaa metstkonnas hetkel projekteeritavate kaitsealade mahuks 2220 hektarit, saab range kaitse rakendamise korral järgmised näitajad: 1 hektari metsa range kaitse viib puidukasutusest välja 3,5 tihumeetrit aastas; 1 hektari range kaitse vähendab puidukasutuse tulu 124 eurot aastas; 2220 hektari range kaitse viib puidukasutuses välja 7770 tihumeetrit aastas; 2220 hektari range kaitse vähendab puidukasutuse tulu 275 000 eurot aastas.

Majanduspiirangute ja range kaitse tõttu jääb omavalitsustel hetkel saamata maamaksu hinnanguliselt 99 000 eurot. Veel 2220 hektari range kaitse alla võtmisega väheneb maamaks hinnanguliselt 12 000 euro võrra.

3.10. Metsamajanduslik tööhõive

Pärnumaa metstkonna majandatavates ja majanduspiirangutega metsades metsamajandustööde aastaringseks teostamiseks kulub aastas keskmiselt 90 inimtööaastat. Inimtööaasta väljendab konkreetse töomahu alusel kalkuleeritud aastast tööjõuvajadust. Pärnumaa metstkonna metsa-uuendustööde ja noorendike hooldustööde aastamahu teostamiseks on vaja 20 inimtööaastat. Metsaraie-, kokkuveo- ja puidu väljaveotööde aastamahu teostamiseks on vaja 60 inimtööaastat. Metsaparandustööde aastamahu teostamiseks vajatakse 10 inimtööaastat.

Rangelt kaitstava metsa mittemajandamine vähendab metsamajanduslikku tööhõivet hinnanguliselt 20 inimtööaasta ulatuses.

Eesti metsanduse arengukava aastani 2020 analüüside alusel tekitab 1 miljoni kuupmeetri puidu varumine, transport ja töötlemine vähemalt 2350 töökohta. Selle näitaja kohaselt tekitab Pärnumaa metstkonnas varutav metsamaterjal vähemalt 446 töökohta. Rangelt kaitstavate metsade puidukasutuse piirang jätab metsandussektoris loomata 86 töökohta.

RMK
Viljandi mnt 18b
11216 Tallinn, Eesti
Tel +372 676 7500
www.rmke.ee

TEKST:
RMK

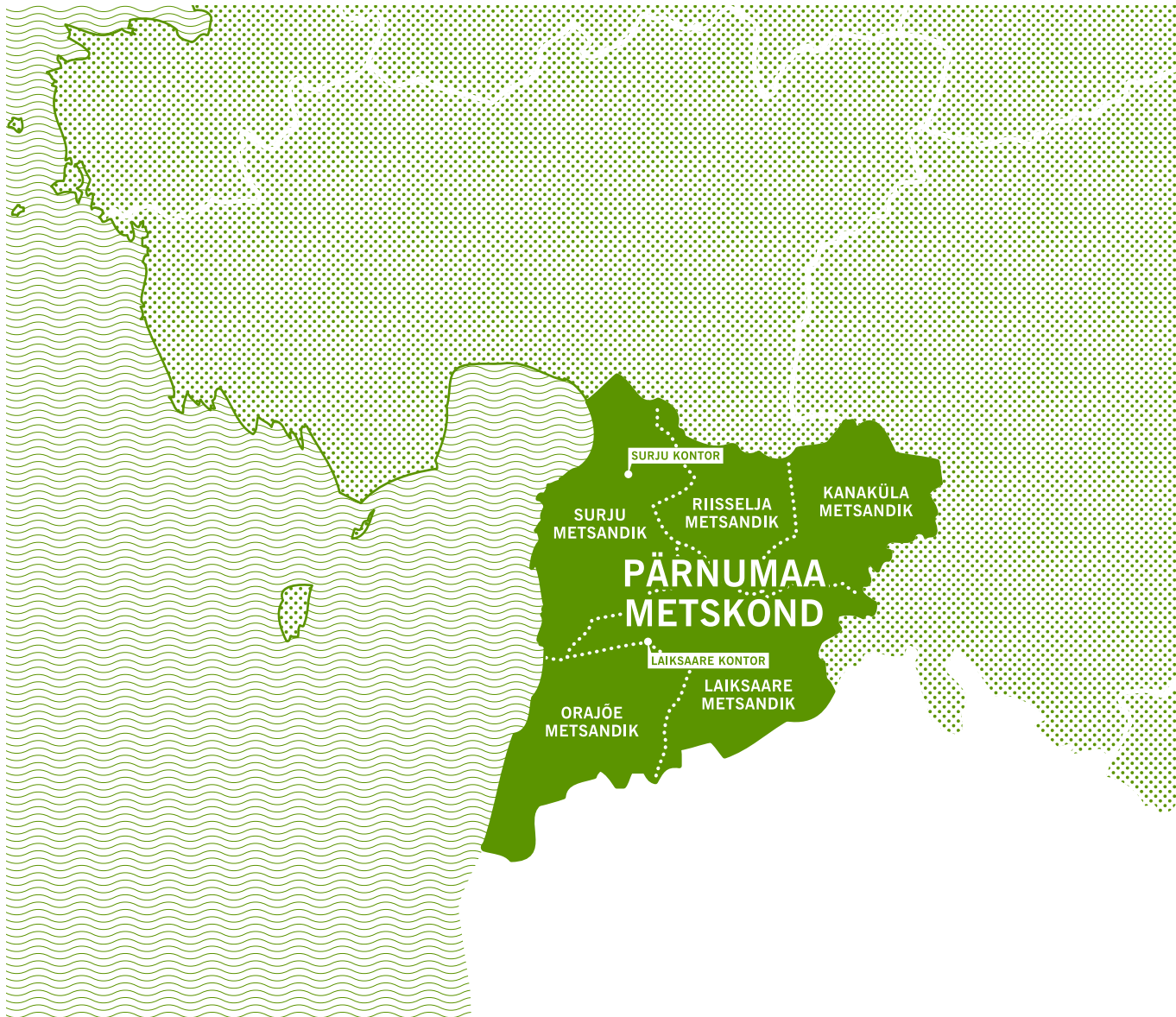
MAKETT, INFOGRAAFIKA:
© DF 2012
www.df.ee

FOTOD:
Lea Tammik (esikaas)
Rando Kall

ŠRIFT:
News Gothic BT,
© 1990–2003 Bitstream Inc.
ja © 2008 ParaType Inc.
Kõik õigused kaitstud.

PABER:
Keaykolour Recycled Chalk (kaaned),
Scandia 2000 Natural (sisu).

TRÜKK:
Printon Trükikoda

RMK Pärnumaa metskond
Laiksaare küla, Saarde vald
86103 Pärnu maakond
Tel 676 7235
parnumaa@rmk.ee

